

VITA

časopis SZŠ Prešov

Školský rok
2023/2024

prvé číslo

STALO SA

Program Erasmus+
Malaga Španielsko
OKP Karlovarská krajská
nemocnica

EXKURZIE

Nemocnica Bory
v Bratislave
Nemocnica novej
generácie v Michalovciach

REFLEXIE

O akých nemocniciach
21. storočia snívame
Moja cesta
k zdravotníckemu
povolaniu
Aké to je hrať
na hudobnom nástroji

ROZHOVOR

s patologickou a súdnou
lekárkou

Ilustrácia: Michaela Berdisová, III.C

VITA

časopis Strednej zdravotnickej školy,
Sládkovičova 36,
Prešov

prvé číslo
školský rok 2023/2024

Foto: PaedDr. Dana Stachurová

Koordinátori časopisu

PhDr. Dana Stachurová, PhD.
Mgr. Lucia Kaščáková

Jazyková úprava

Mgr. Peter Kilian

Grafická úprava

Mgr. Dávid Kulpa

AUTORI FOTOGRAFIÍ

Kristína Králiková, II.B
Alexandra Gajdošová, II.C
Lenka Valenčíková, II.D
Rút Malicherová, II.B

Toto číslo školského časopisu VITA je primárne venované našim zdravotníckym témam.

V aktuálnom čísle časopisu VITA prinášame množstvo svedectiev z odborných zdravotníckych exkurzií, odbornej klinickej praxe a súvislej odbornej klinickej praxe v Slovenskej a v Českej republike a z programu ERASMUS+ v Španielsku. Zážitky, dojmy a skúsenosti našich žiakov z týchto ciest si môžu prečítať

všetci čitatelia časopisu VITA.

Všetky tieto svedectvá uverejnené v aktuálnom vydaní časopisu VITA venujeme zároveň ako poďakovanie všetkým, ktorí žiakov Strednej zdravotníckej školy, Sládkovičova 36 v Prešove na ich cestách za novým zdravotníckym poznaním sprevádzali.

Ilustrácia: Lucia Kovaľová, IV.C

AUTORI PRÍSPEVKOV

Doc. MUDr. František Németh, CSc.

Damián Blich, III.C

Kristián Lakata, III.C

Kristína Králiková, II.B

Michaela Stanecká, II.B

Viktória Kramárová, III.B

Sára Gotzová, IV.C

Viktória Fidermáková, III.D

Timea Sznápková, IV.B

Micheala Puškárová, II.E

Hana Gerová, I.C

Bianka Sraliková, I.B

Sofia Kruľová, I.A

Kamila Balogová, IV.A

Diana Halčáková IV.A

Sebastián Lukáč, absolvent SZŠ PO

Poézia pre školský
časopis VITA

Diana Kígyósiová, IV.B

AUTORI ILUSTRÁCIÍ

Veronika Tallová, IV.C

Michela Berdisová, III.C

Kristína Králiková, II.B

Ema Helou, II.D

Miriám Bobaľová, IV.E

Timea Jakabová, IV.E

Júlia Verbovská, III.B

Kamila Miščíková, II.A

Lucia Kovaľová, IV.C

Lenka Valenčíková, II.D

Veronika Rozmanová, IV.C

Kristína Nábožná, I.D

Sandra Magdová, II.E

Dan Radvanský, I.E

Alexandra Vašková, III.B

Ema Triščová, IV.B

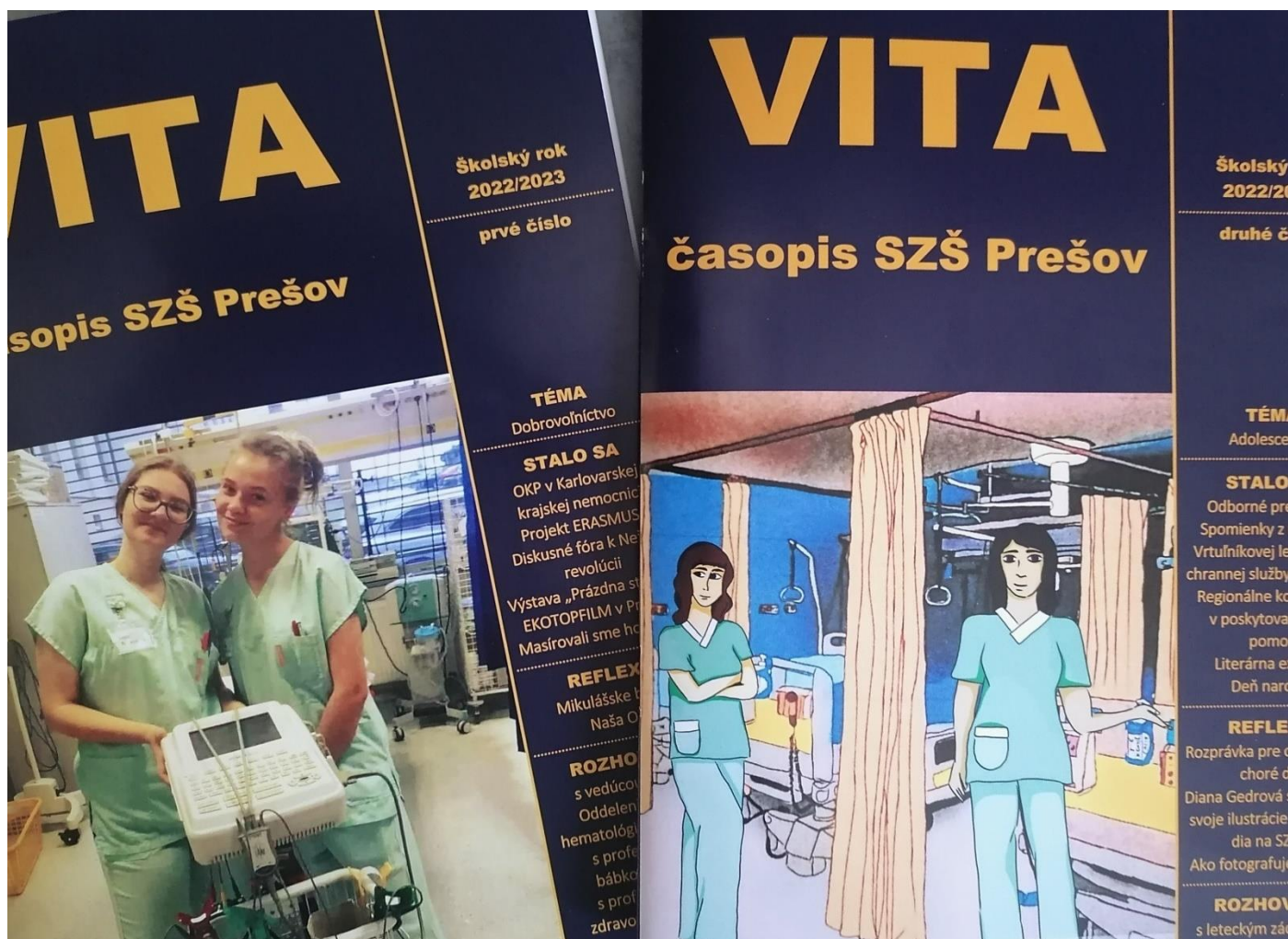
Michaela Ildžová, IV.C

Soňa Havrilčáková, III.E

a archív ilustrácií absolventov SZŠ Prešov

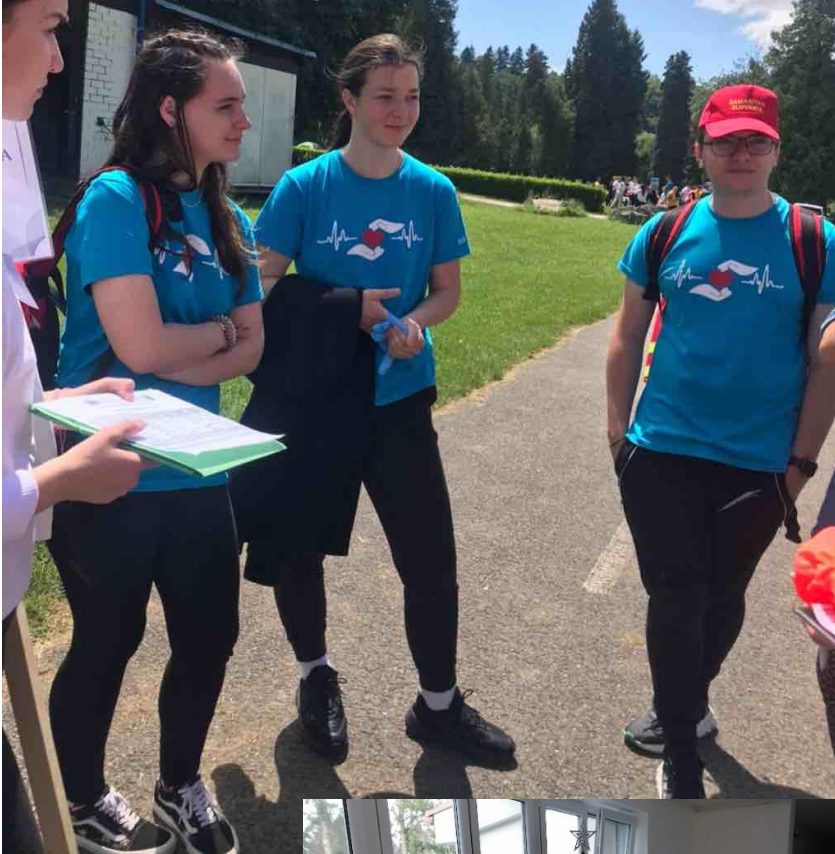
Ilustrácia na titulnej strane

Michaela Berdisová, III.C

Obsah

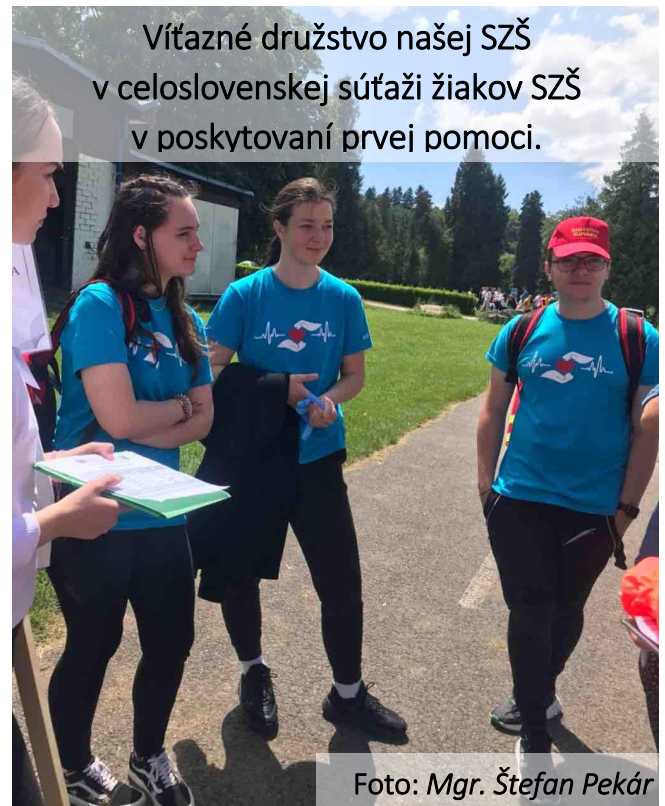
- 5 SZŠ Prešov prvá v celoslovenskom kole súťaže žiakov zdravotníckych škôl v poskytovaní prvej pomoci
- 7 Erasmus+ Španielsko
- 11 Aká bola naša súvislo–odborná klinická prax v Karlovarskej krajskej nemocnici
- 14 Zúčastnili sme sa projektu Visegrad Fund na Strednej zdravotníckej škole v Brne
- 15 Zdravotnícke okienko doc. MUDr. Františka Németha, CSc.
- 16 Naša tohtoročná transplantačná beseda
- 19 Navštívili sme nemocnicu novej generácie v Michalovciach
- 23 Naše dojmy z exkurzie v najmodernejšej slovenskej nemocnici Bory v Bratislave
- 24 Moja vízia nemocnice 21. storočia
- 28 Ako pokračuje teraz v druhom ročníku môj sen o zdravotníckom povolání
- 30 Aké to je hrať na hudobnom nástroji
- 32 Svet detí a starých ľudí
- 33 Môj brat škôlkárík v našom zdravotníckom svete
- 38 Rozhovor s patologickou a súdnou lekárkou MUDr. Oľgou Giraškovou
- 45 Moje dojmy z exkurzie na patológii
- 47 Čaro jesene očami členov fotokružku
- 51 Ako vyzeralo tento rok naše putovanie k pacientom s mikulášskymi balíčkami v prešovskej nemocnici

Naša SZŠ prvá v celoslovenskej súťaži žiakov zdravotníckych škôl v poskytovaní prvej pomoci

Krátko pred letnými prázdninami dňa 13. 06. 2023 sa stretli všetky školy, ktoré postúpili v regionálnom kole stredných zdravotníckych škôl ako z východného, tak aj zo západného a stredného Slovenska. Začali sme pobežnou cestou zo školy do kempu Tília Gácej na okraji Dolného Kubína. Tam sme sa ubytovali a dali si hodinu na prípravu, ktorá spočívala v sledovaní videí od Michala Kubovčiča v projekte Baštrng.

Čakalo nás päť súťažných stanovišť a jeden vedomostný test. Stanovištia boli komplexne veľmi náročné. Od úrazov s hromadným postihnutím osôb, rôznych naliehavých stavov po zaistenie nášho bezpečia či náhleho pôrodu. Za mňa osobne bolo poskytovanie prvej pomoci pri náhlom pôrode veľmi zaujímavá a osožná skúsenosť. Taktiež to bola moja prvá skúsenosť, kde na súťaži bolo na stanovišti zamerané na pôrod. Najviac sme pochybili na stanovišti úrazu s hromadným postihnutím osôb, kde išlo o partiu mladých ľudí, ktorí boli intoxikovaní alkoholom a predstavovali nebezpečenstvo nielen pre seba, ale aj pre okolie. Ako na každej súťaži, tak ani tu nemohla chýbať kardiopulmonálna resuscitácia, kde išlo o správnu frekvenciu stláčania a iných životne dôležitých úkonov. Pri simulovanej dopravnej nehode sa ukázalo, že komunikácia s tímom je nesmierne dôležitá.

Na tomto stanovišti sme sa mohli stretnúť od hypoglykémie, tržných rán až po možné poranenia chrbtice a iné stavy. Najviac bodov sme dostali na stanovišti „Rúbanie dreva“, kde boli dvaja postihnutí. Boli tam muž a žena, kde muž mal amputovanú ruku a dostával sa do hemoragického šoku. Žena mala taktiež poranenia, ktoré ak by neboli ošetrené, ich následkom by bol šok. Bola to veľmi osožná a prínosná skúsenosť, ktorej by som sa veľmi rád zúčastnil znova. Je skvelý pocit učiť sa na vlastných chybách, ktoré v simulovaných podmienkach nijako neohrozujú život pacienta.

▪ Kristián Lakata, III.C

COR **KPR** PULMO
DOSPELÍ

KPR /KARDIOPULMONÁLNU RESUSCITÁCIU/

REALIZUJEME VTEĎ; AK U POSTIHNUTÉHO

NIE JE PRÍTOMNÉ

VEDOMIE

DÝCHANIE

2.

UVOĽNENIE

1. **PRVOTNÉ - VYŠETRENIE**

AKO PRVÉ MUSÍME ZREALIZOVAŤ PRVOTNÉ VYŠETRENIE
 AK POSTIHNUTÝ NEREAGUJE NA BOLESTIVÝ PODNET
 HLASITÉ OSLOVENIE
 NIE JE U NEHO PRÍTOMNÉ DÝCHANIE
KPR!!!

- VEDOMIE
- DÝCHANIE
- KRVAČANIE
- KRVNÝ OBEH

3. **ZÁKLON HLAVY**

1. DLAŇ PŘILOŽÍME NA ČELO POSTIHNUTÉHO
2. DVA PRSTY POD BRADU
3. OPATRNÝ ZÁKLON

4. **PRIVOLAŤ ZŽS**

Z - ZÁCHRANNÁ
Z - ZDRAVOTNÁ
S - SLUŽBA

E
L
E
K
T
r
i
c
k
ý
P
R
Ú
D

defibrilátor

PRI PŘECHOĎE SRDCOVÝM SVALOM NARAZ DEPOLARIZUJE CELÝ MYOKARD A UHOĎENÍ OŽIVOVENIE UOBYČAJNEJ ELEKTRICKEJ AKTIVITY - SÍNUSOVÝ RYTMUS

A
E
D

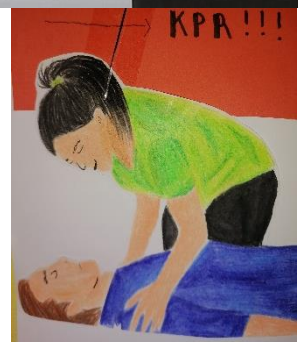

Chcete vidieť ako zachraňovať životy?

Plagát KPR autorky

Veroniky Tallovej zo IV.C

nájdete v odbornej učebni č. 11

Stredná zdravotnícka škola v Prešove súčasťou Europrojectos Erasmus+ v španielskej Malage

Stredná zdravotnícka škola, Sládkovičova 36 v Prešove získala akreditáciu pre program Erasmus Plus a vďaka tomu mohla na dvojtýždňový študijný pobyt vyslať do španielskej Malagy niektorých svojich učiteľov a následne aj žiakov. Účasť v projekte Erasmus Plus zabezpečoval Europrojectos Erasmus+ S.L.U. Agustin, Moreno, Córdoba prostredníctvom projektovej koordinátorky Laury Novak.

Účasť učiteľov SZŠ, Sládkovičova 36 Prešov v projekte Erasmus Plus v španielskej Malage

Samotnému vyslaniu žiakov našej zdravotníckej školy do programu Erasmus Plus predchádzal dvojtýždňový pobyt osemnástich pedagógov školy v čase od 28. 08. 2023 do 01. 09. 2023, ktorý bol zameraný na posilnenie

jazykových zručností v anglickom jazyku v zameraní na medicínsku angličtinu. Súčasťou programu bola tiež možnosť spoznávania tamojších pamiatok priamo v samotnej Malage, alebo tiež príležitosť spoznávania výnimočných turistických destinácií, napr. návšteva Gibraltáru, alebo Granady.

Účasť žiakov SZŠ, Sládkovičova 36 Prešov zúčastnení v projekte Erasmus Plus v španielskej Malage

V rámci študijného pobytu Europroyectos Erasmus Plus v španielskej Malage vykonávali počas dvoch septembrových týždňov školského roku 2023/24 naši žiaci odbornú klinickú prax v nemocniciach a zdravotníckych zariadeniach: Grandevita Residencia Geriátrica, Afa Malaga Alzheimer, Gross Dentistas. Žiakov v tomto programe sprevádzali dvaja pedagógovia. Dvojtyždňového programu Erasmus Plus sa zúčastnilo 15 žiakov našej školy zo všetkých študijných odborov, t. j. z odboru praktická sestra, zubný asistent a masér. Žiaci študijných odborov praktická sestra a masér boli začlenení do vzájomnej spolupráce vo vyššie uvedených centrách Grandevita Residencia Geriátrica a Afa Malaga Alzheimer. Žiaci študijného odboru zubný asistent boli zara-

dení v programe Erasmus Plus do ambulantnej stomatologickej starostlivosti v Gross Dentistas Malaga.

Prinášame reflexie dvoch žiakov našej zdravotníckej školy o tom, ako ich táto zahraničná skúsenosť obohatila

Odo dňa 17. 09. 2023 sa mne a mojím 15 spolužiakom z našej školy začalo neuveriteľné dobrodružstvo s názvom ERASMUS Malaga – Španielsko. V skorých ranných hodinách sme sa rozlúčili s rodičmi na autobusovej stanici a cestovali sme smerom na letisko Viedeň. Aj napriek ešte nočným hodinám sme nabudení vzrušením veľmi neoddychovali. Z Viedne sme sa lietadlom dostali na miesto činu. Pre niektorých to bol prvý let. Všetci sme si to náramne užili. Ocitli sme sa v prenádhernej Malage. Aj keď už vo večerných hodinách a dosť unavení z cesty sme obdivovali okolitú scenériu. Po príchode na ubytovňu sme hneď išli spať, lebo ráno nás už čakal pracovný deň v pridelených centrách. Ja som sa ocitla v modernom centre AFA, kde sa starajú o ľudí s diagnostikovanou chorobou s názvom Alzheimerova choroba. V tomto centre boli pacienti zaradení podľa farby dúhy, pričom každá farba zohľadňovala určitý stupeň tohto závažného ochorenia. Fialovú mali pacienti s najťažším štádiom a práve o tých sme sa s mojou spolužiačkou starali. Pomáhali sme im s presunom, asistovali pri raňajkách, pri rannej toalete a hygiene. Dosť ma nadchol prehľadný systém v dávkovaní liekov, hygienických potrieb alebo aj oblečenia. Počas celého dňa mali sebestačnejší pacienti rôzne aktivity, napríklad kreslenie, lúštenie krížoviek alebo rôzne mozog stimulujúce hry. Pacienti na oddelení s ťažším stavom, kde som bola aj ja, trávili čas muzikoterapiou. V popoludňajších hodi-

**„Ja som sa v španielskej Malage ocitla v modernom centre AFA,
kde sa starajú o ľudí s diagnostikovanou chorobou
s názvom Alzheimerova choroba.“**

Žiaci študijného odboru praktická sestra v Grandevita Residencia Geriátrica – Afa Malaga Alzheimer

nách sa naše pôsobenie končilo, ale vedeli sme, že ráno s radosťou nastúpime opäť pripravení pomáhať. Poobedia sme trávili spoznávaním kultúrnych a historických pamiatok Malagy a očarila nás aj miestna pláž. Svoje čaro mala aj návšteva Gibraltáru. Dvojtýždňový pobyt nám neskutočne rýchlo ubehol, práca nás bavila a napĺňala dobrým pocitom, čo umocňovalo krásne prostredie a príjemní ľudia. Ale aj toto dobrodružstvo malo svoj koniec. Rozlúčili sme sa s novými priateľmi, vymenili malé pozornosti a nabalení novými zážitkami cestovali domov. Verím, že väčšina z nás by sa tam ešte niekedy chcela vrátiť. Bola to úžasná skúsenosť a nezabudnuteľný zážitok.

Práca s ľuďmi, ktorí trpia Alzheimerovou chorobou je veľká životná skúsenosť. Človek musí byť veľmi trpezlivý, láskavý a vždy usmievajúci sa. My sme mali tú možnosť v rámci projektu: Erasmus+, navštíviť jednu z mnoho kliník v Španielsku v meste Malaga, v ktorom sa venujú práve pacientom s Alzheimerovou chorobou. Toto zariadenie má rozdelených klientov podľa štádia

ochorenia. Každé štádium bolo rozdelené podľa farieb dúhy. Týchto pacientov bolo niekedy veľmi ťažké odlíšiť, či naozaj trpia Alzheimerovou chorobou pretože každý z nich bol svojím spôsobom odlišný. V rámci nášho zdokonaľovania medicínskej angličtiny sme mali možnosť aj spolupracovať pri výkonoch o starostlivosti pacienta. Každé ráno nám dovezli klientov. Ich dopravu zabezpečuje rodina, alebo túto službu ponúka samotné zdravotnícke zariadenie. Našou povinnosťou bolo klientov rozdeliť do jednotlivých sál, usadiť ich na svoje miesto a podať im raňajky. Zvyčajne po raňajkách sme začínali so starostlivosťou o hygienu. Pri sprchovaní klientov sme mali možnosť vidieť a pracovať s jednorazovými žinkami, ktoré boli napustené so suchým šampónom, čo nám uľahčovalo starostlivosť o hygienu klienta. Najviac nás zaujal prístroj, pomocou ktorého sme si vedeli imobilného klienta zdvihnúť a premiestniť ho na toaletu. Maséri a fyzioterapeuti zabezpečovali klientom pravidelnú prechádzku vonku po čerstvom vzduchu a veľa aktivít spojených s precvičovaním motoriky, slovnej zásoby a manuálnych zručností. Komunikácia a práca s personálom bola vždy bezproblémová. Aj napriek jazykovej bariére sme si dokázali porozumieť.

Žiačky študijného odboru zubný asistent v Gross Dentistas, Malaga

„V rámci nášho zdokonaľovania medicínskej angličtiny sme mali možnosť aj spolupracovať pri výkonoch starostlivosti o pacienta.“

Žiaci študijného odboru praktická sestra a masér/masérka v Grandevita Residencia Geriátrica – Afa Malaga Alzheimer

Veríme, že táto zahraničná skúsenosť priniesla všetkým žiakom, ktorí sa programu Erasmus Plus v španielskej Malage zúčastnili neoceniteľné skúsenosti, ktoré sa dajú získať praxou v medzinárodnom tíme zdravotníkov.

- Viktória Kramárová, III.B
Damián Blichá, III.C
Nina Novotná, III.A
- Ilustrácia: Veronika Rozmanová, IV.C
 - Foto: archív SZŠ Prešov

Čo zažijete, ak sa rozhodnete ísť na súvislú odbornú klinickú prax do Karlovarskej krajskej nemocnice

V júni 2023 sa opäť niektorí žiaci tretieho ročníka zúčastnili odbornej klinickej praxe v Karlovarskej krajskej nemocnici.

„Vrchná sestra si vyhradila čas na to aby nás zobrala nahliadnúť k operačným zákrokom :-).“

„Najväčším zážitkom bolo to ,že nám nemocnica umožnila praxovať na oddeleniach ako ARO a EMERGENCY a dostať sa k výkonom realizovaných na oddeleniach, ku ktorým by sme nemali inak prístup.“

Na začiatku zvažujete pre a proti. Dávate si otázku ísť alebo neísť?

Určite na začiatku padli otázky mám ísť alebo nemám? Čo keď niečo nepochopím, alebo budú mať iný systém a ja to nebudem vedieť... ale všade na nás čaká prekvapenie. Povedala som si: „Mám tú jedinečnú možnosť prihlásiť sa a vidieť, ako pracuje alebo aký systém má české zdravotníctvo a zažiť to, čo by sa mi tu len ťažko podarilo.“ Nakoniec vyhralo „Áno“ a túžba zažiť to na vlastnej koži.

Prvé zoznámenie sa s nemocnicou a jej zdravotníkmi

Môj prvý dojem bol prekvapujúci – bolo to úplne ako z filmu. Čakala som, že bude moderná, ale že až takto, to mi vyrazilo dych, hoci nemocnica bola prvýkrát odovzdaná do užívania v roku 1877. Prešla rekonštrukciou a teraz je vybavená modernou technikou, modernými priestormi a v jej záujme je zaistiť kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť pre pacientov. (napr. potrubná pošta, stroj na vyhodnocovanie hodnôt acidobázickej rovnováhy a pod.). Všetci tam boli milí, ústretoví a s úsmevom na perách nám všetko vysvetlili. Keď sme boli pri nejakom výkone ujali sa slova a detailne nám to vysvetlili, nebol tam žiadny problém, a dokonca ani v jazykovej bariére. Vždy nám prízvukovali, ak niečo nevieme, máme sa pýtať.

Zoznámenie sa s nemocničným oddelením

Rozdelili nás do skupín na rôzne druhy oddelení jednotiek inten-

zívnej starostlivosti (ARIM-ARO, JIP, RES-ARO, EMERGENCY, KORONARNI JIP), ktoré sme si po týždni vymenili. Moje prvé oddelenie bolo Ortopedicko-chirurgický JIP. Bála som sa, ale po pár minútach strach opadol a nahradilo ho šťastie a elán. Hlavne zapôsobilo určite to, že zdravotnícky personál nás začlenil medzi seba a to odbúrало strach a nervozitu.

Naučíte sa a uvidíte niečo nové

Najviac to bola hygiena pacienta na umelej pľúcnej ventilácii, spolupráce so sestrou pri odbere biologického materiálu (napr. arteriálnej krvi), zásadách polohovania a manipulácie s rôznymi pomôckami, ktoré som nepoznala.

Takisto som sa naučila vykonávať odbery venóznej krvi alternatívnym spôsobom (S-Monovette odberový systém), s ktorým som sa u nás nestretla, lebo nie na všetkých oddeleniach v Prešove to majú zaužívané. Boli sme súčasťou viacerých výkonov, ktoré sa u nás vidia veľmi zriedka (napr. zavedenie CVK).

Zažijete aj niečo iné, čo si odnesiete ako spomienku

Hlavne oddelenie EMERGENCY vo mne zanechalo najviac spomienok, lebo sú to prípady, ktoré akútne potrebujú pomoc a pracuje tu lekár OARIM, sestry erudované v odbore anestéziológie a intenzívnej medicíny, ktoré musia rýchlo vyšetrovať pacien-

tov so závažnými ochoreniami vyžadujúce neodkladné ošetrovanie. Sú to prípady, ktoré si budete pamätať do konca života. Môže sa stať, že príde prípad na Emergency a vy pod náhlym stresom zamrznete a nebudete vedieť čo robiť. To sa môže stať, hlavne netreba panikáriť a všetko sa dá s pomocou zdravotníckeho personálu zvládnuť.

Čo môže byť počas praxe v nemocnici najnáročnejšie

Najnáročnejšie počas praxe je, že môžu nastať situácie, kedy bude sťažná alebo nebude dokonca žiadna spolupráca a komunikácia s pacientom pri výkonoch.

„Nemocnica si váži každého zdravotníckeho pracovníka.“

Možno zažijete prekvapenie

Najväčším zážitkom bolo to, že nám nemocnica umožnila pracovať na oddeleniach ako ARO a EMERGENCY a dostať sa k výkonom realizovaných na oddeleniach, ku ktorým by sme nemali inak prístup. Ďalším veľkým zážitkom bolo, že vrchná sestra si vyhradila čas na to, aby nás zobrala k operačným zákrokom.

V čom by sme si chceli zobrať príklad

Určite správanie sa zdravotníkov k pacientom, ich vlúdnosť, empatickosť, korektné správanie, s pochopením, rešpektovaním intimity a trpezlivosťou a neznížiť sa k hrubému alebo nemravnému konaniu. V neposlednom rade to, že nemocnica si váži každého zdravotníckeho pracovníka kvôli ich nedostatku.

- Sára Götzová, IV.C
- Foto: Mgr. Štefan Pekár

Maséri zažili skúsenosti s výmenným pobytom Visegrad Fund na Strednej zdravotníckej škole v Brne

Dňa 18. 9. 2023 sme sa z vlakovej stanice v Prešove vydali niektorí žiaci na cestu vlakom na výmenný pobyt do Brna. Ráno sme sa vydali do domova dôchodcov, kde nás sprevádzala fyzioterapeutka, ktorá nám ukázala priestory a stretli sme sa tam aj s pani riaditeľkou, ktorá nás štedro pohostila. Ako poďakovanie sme sa ponúkli, že v našom voľnom čase im prídeme pomôcť. Po návšteve

sme sa vydali pozrieť Strednú zdravotnícku školu a Vyššiu odbornú školu zdravotnícku, kde sme mali výborný obed. Po obede nám ukázali priestory školy, videli sme rôzne odbory. Neskôr nás zobrali na kliniku rehabilitácie, kde žiaci absolvujú odbornú klinickú prax. Večer sme spoznávali večerné Brno. V stredu ráno sme sa vydali naspäť do domova dôchodcov, kde sme

sa išli poďakovať a rozlúčiť, po-masírovali sme pacientov a stretli sme sa aj s canoterapiou. Na obed sme sa vydali do školy. Po obede sme sa so žiakmi 4. ročníka vydali do technického múzea, kde sme sa dozvedeli veľa informácií, ako veda pomáha hendikepovaným ľuďom. Mohli sme si to vyskúšať na vlastnej koži.

- Viktória Fidermáková, III.D
- Foto: archív SZŠ Prešov

Aké boli dojmy pani Bc. Marty Bobrovskej, učiteľky Strednej zdravotníckej školy z Brna, ktorá po našej návšteve SZŠ Brno navštívila počas výmenného pobytu so svojimi žiakmi našu školu.

Celkový dojem z návštevy vyučujúcich zo SZŠ Brno na našej SZŠ Sládkovičova 36 v Prešove bol veľmi pozitívny. Návšteva mala možnosť spoznať nielen priestory školy, ale aj Prešov ako mesto. Pri vstupe na pôdu SZŠ boli prekvapení z výzdoby, na ktorej sa podieľajú nielen zamestnanci, ale rovnako aj naši žiaci. Top pre nich bolo vybavenie jednotlivých odborných učební a pomôcok v nich, ktoré slúžia žiakom pri výučbe. Kolegyne z Čiech ohodnotili na vysokej úrovni praktickú výučbu, pretože ich žiaci odboru športový masér sa po ukončení štúdia hlásia ešte na kurz masér v zdravotníctve a až potom môžu ísť

pracovať do nemocnice k lôžku. Napriek tomu ale ich výkony nie sú hrazené zo zdravotného poistenia. Často si však ich žiaci podávajú prihlášku na VŠ, aby vyštudovali odbor fyzioterapeut. Prekvapil ich odbor praktická sestra, pretože oni tento odbor nemajú a vybavenie učebni a uplatnenie našich žiakov v tomto odbore sa nedá ničím nahradiť. V závere zhodnotili, že hoci naši žiaci vedia používať ultrazvuk, vodoliečbu, lymfodrenáž, ich žiaci sú zase lepšie pripravení pre športovú terapiu a prácu v sociálnych službách a zariadeniach.

- podľa zvukovej nahrávky spracovala Mgr. Michaela Kušnířová

Zdravovedné okienko doc. Németha

Dimenzie choroby

Podľa filozofov pojem choroba nie je ani zďaleka taký jednoznačný, ako na prvý pohľad vyzerá. Podľa nich existuje trojica významov slova choroba, ktoré v slovenčine nerozlišujeme. Túto trojicu lepšie vystihujú anglické slová, preto sú použité v tomto článku. Jedno znie disease, druhé illness a tretie sickness. Disease – hovorí o nezdraví človeka. Niečo nie je takpovediac v poriadku, liečbu možno považovať za nápravu tohto stavu. Choroba v tomto zmysle je pozorovateľná, merateľná a zmierniteľná (napr. vysoký KT). Illness vyjadruje iný fenomén. Jeho základom sú emócie a ľudská skúsenosť, napr. vo vzťahu s prežívaním úzkosti, strachu, bolesti alebo utrpenia. Cieľom pri tomto chápaní choroby je priniesť úľavu, tíšiť bolesť. Sickness, po konštatovaní „som chorý“, má spoločenský význam, spája sa s ním rozmyšľanie o zdraví a zdravotnej starostlivosti v kontexte, či mám alebo nemám na niečo nárok a pod. (potvrdenie od lekára, PNS). Reduktivisti považujú organizmus ako kompozit zložený z buniek a molekúl. Holizmus tvrdí, že celok je vždy viac ako len súčet častí. Nuž môžeme sa rozhodnúť. Autor článku sa rozhodol pre holizmus. V kontexte holizmu nejde len o vyliečenie pacienta (z disease), ale aj o pochopenie čo choroba – illness znamená pre jeho život a ako mu môže spoločnosť so stavom choroby – sickness pomôcť. Inými slovami, cieľom nie je len chorobu vyliečiť, cieľom je skôr uzdravenie jeho celistvosti.

▪ doc. MUDr. František Németh, CSc.

Ilustrácia: archív SZŠ Prešov

Ako začal vznik písma pre nevidiacich

Vznik slepeckého písma sa spája s menom Braille. Louis Braille sa narodil pred viac ako 200 rokmi (1809) v ďalekom Francúzsku v rodine sedlára a remenára. Ako malý chlapec sa najradšej hral v otcovej dielni, tam otcovi „asistoval“ a podával mu nástroje. Vôňa drevených pilín a pravej kože očividne malému Louisovi pomáhala, v porovnaní so svojimi vrstovníkmi bol oveľa šikovnejší a zručnejší. Keď mal Louis čosi viac ako tri roky spadol v otcovej dielni a vypichol si oko. Bohužiaľ, infekcia z poraneného oka sa dostala aj do druhého oka a Louis oslepol. Napriek tomu po čase nastúpil na kráľovskú školu v Paríži, kde sa napriek hendikepu plne prejavoval v manuálnych prácach, hre na hudobnom nástroji a hlavne pri pomoci svojim nevidiacim spolužiakom. Po skončení na tejto škole potom dlhé roky učil. Keď sa dopyčul o 12–bodovom písme francúzskych vojakov, ktorí ním čítali po nociach a v tme, skrslo v ňom presvedčenie, že toto je šanca pre nevidiacich. Uvedené dvanásťbodové písmo vytvoril dôstojník francúzskej armády Charles Barbier (body boli usporiadané v dvoch stĺpcoch). Braille podstatne zjednodušil tento systém (odstránil šesť bodov). Vytvoril niečo, čo dovtedy nik. Zo zdanlivo bezvýznamných šiestich bodiek vytvoril kombinácie, ktoré postáčovali na zápis všetkých znakov abecedy a vďaka tejto „abecede“ nevidiaci mohli čítať a popisom predmetov mohli „vidieť“. Na začiatku jeho vynález nechcel, okrem spolužiakov, nikto uznať, bodové písmo sa „ujalo“ až o niekoľko rokov po jeho smrti. V súčasnosti ho používajú slepci na celom svete a to aj pre texty písané azbukou, arabským, čínskym písmom a pod. Prvou knihou napísanou týmto písmom boli Dejiny Francúzska (1837). Braille roku 1838 napísal učebnicu aritmetiky a neskôr dal základy aj slepeckému notopisu (ako učiteľ hudby a vynikajúci hudobník). Malý „veľký“ Louis sa pomerne skoro pobral na iný svet (1852), vďaka svojej abecede ostal medzi ľuďmi na celom svete navždy.

▪ doc. MUDr. František Németh, CSc.

Uvažovali ste niekedy o tom, že by ste sa mohli stať darcom krvotvorných buniek kostnej drene?

Ako prebiehala tento rok naša beseda o odberoch a transplantáciách orgánov

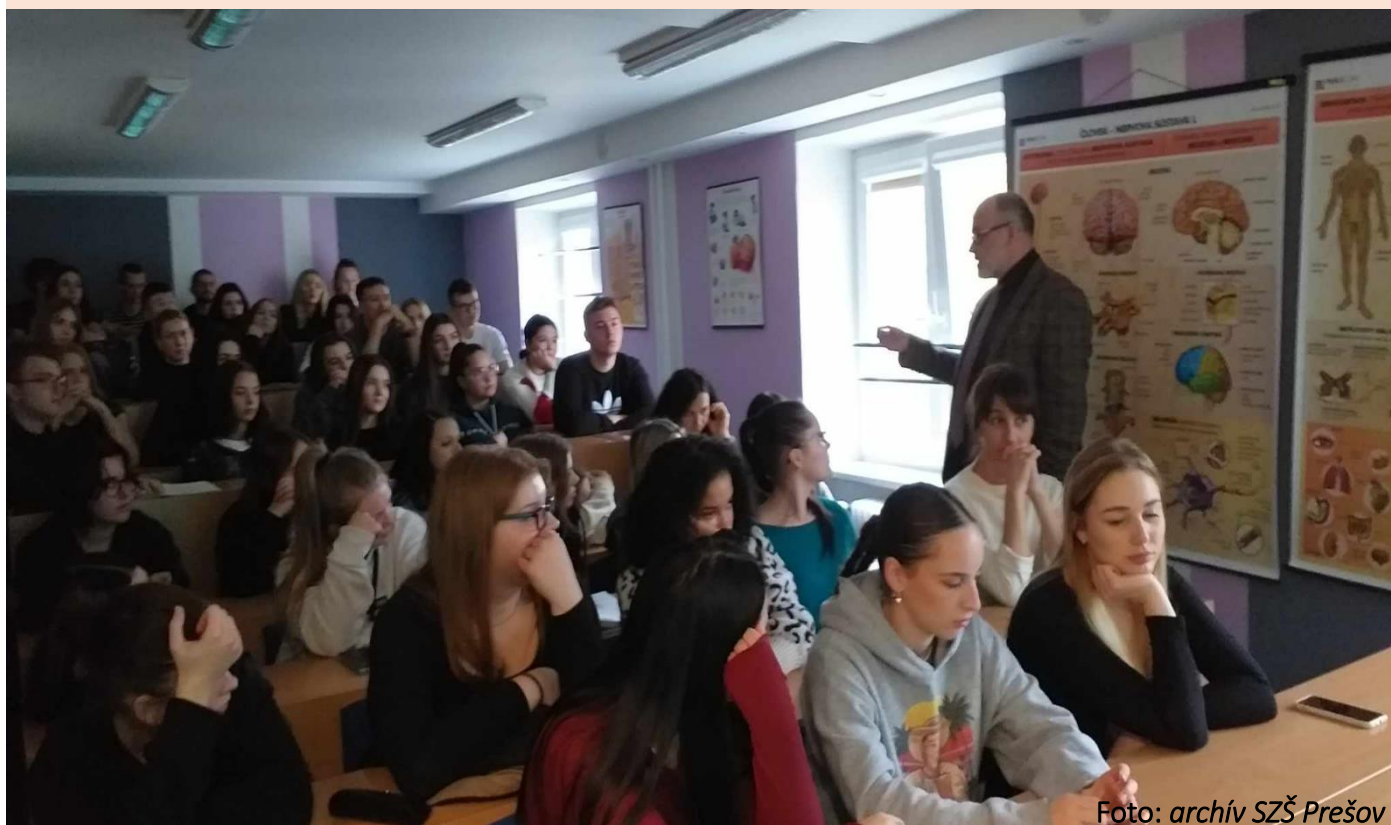

Foto: archív SZŠ Prešov

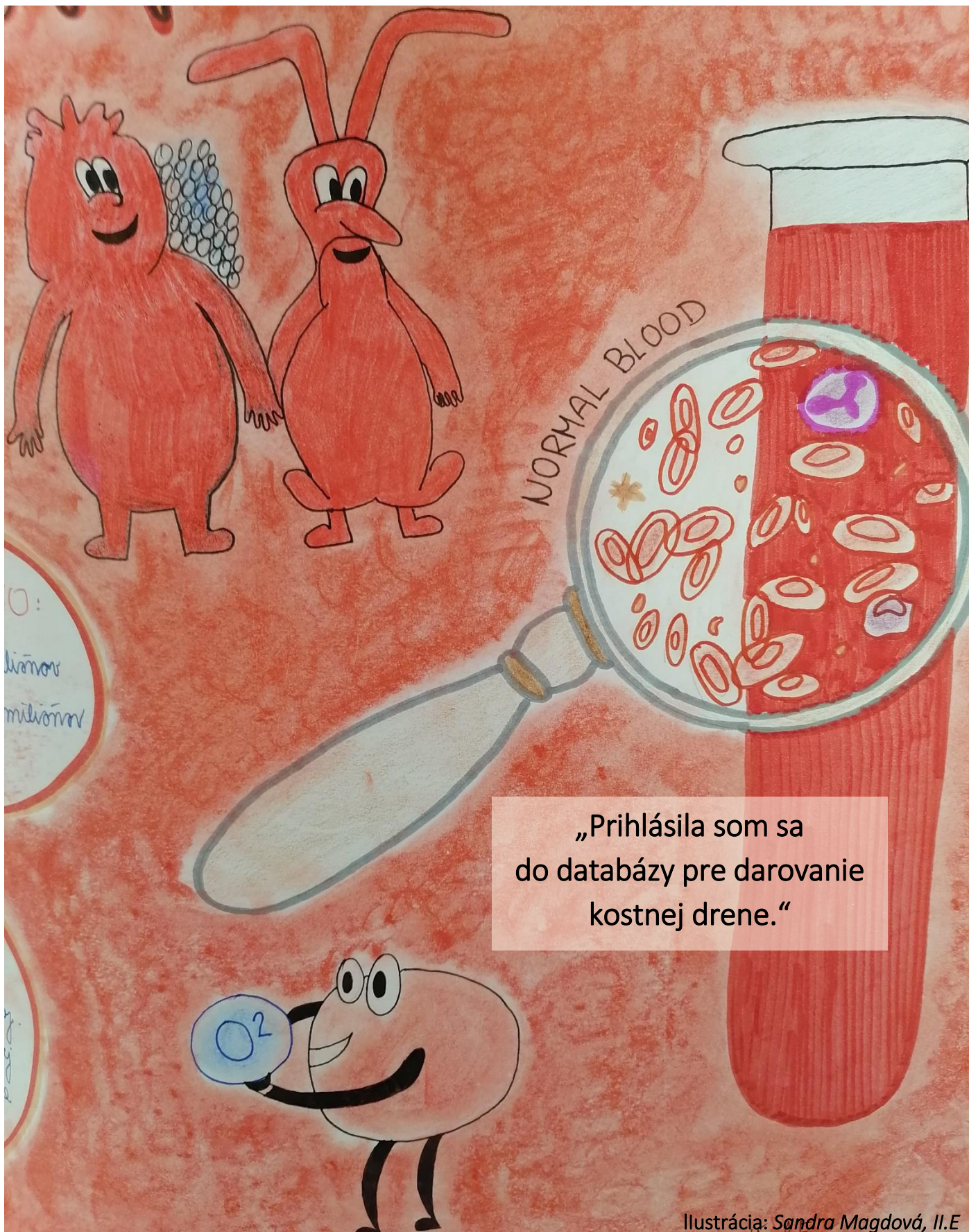
Naša odborná prednáška spojená s diskusiou a besedou pod názvom „*Etické aspekty darcovstva orgánov a tkanív*“ s medicínskym riaditeľom Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice, MUDr. Ľuboslavom Beňomom, PhD.

Aj tento rok sa 18. októbra 2023 v našej škole realizovala informačno-náborová, verejnoprospešná kampaň „MÁTE SLINU?“, ktorej cieľom bolo informovať a edukovať širokú verejnosť o problematike onkologických ochorení krvotvorby a motivovať čo najviac dobrovoľníkov na prihlásenie sa do databázy potenciálnych darcov krvotvorných buniek.

Mnohí prítomní zo strany žiakov i pedagogických zamestnancov sa do kampane aktívne zapojili

participovaním na zaregistrovaní sa do Národného registra darcov kostnej drene SR. Žiakov 4. ročníka a žiakov 3. ročníka, ktorí dovŕšili 18 rokov zo študijných odborov praktická sestra a masér/masérka poctili svojou návštevou riaditeľ Nadácie Kvapka nádeje Ing. Michal Kaľavský a jeden z ambasádorov projektu Juraj Bača. Učiteľom a žiakom sprostredkovali nielen informácie teoretického charakteru, ale aj praktické skúsenosti. Prítomní si vypočuli množstvo príbehov

o darcoch, ktorí darovali a zachránili život a stali sa akoby náhradnými rodičmi zachráneného dieťaťa. Množstvo dojemných príbehov a myšlienok o tom, ako zachrániť život relatívne jednoduchým postupom odberu slín a vypísaním prihlasovacieho formulára, motivovalo množstvo ľudí na Slovensku a v našej škole to nebolo inak. Nadšení študenti odchádzali nielen s množstvom užitočných informácií o danej problematike, ale najmä s dobrým pocitom, že aj my môžeme

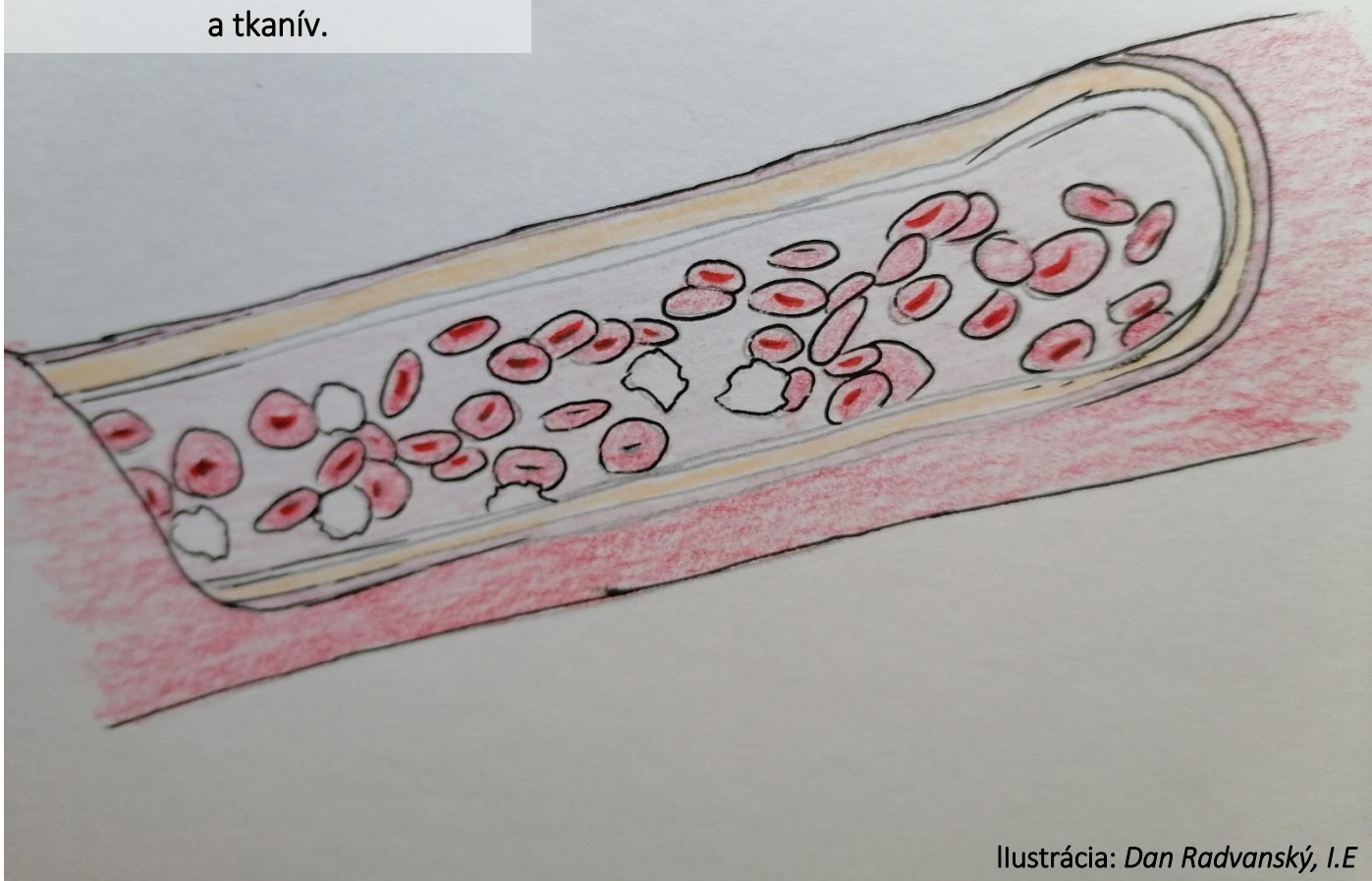

„Prihlásila som sa do databázy pre darovanie kostnej drene.“

Ilustrácia: Sandra Magdová, II.E

„Množstvo dojemných príbehov a myšlienok o tom, ako zachrániť život relatívne jednoduchým postupom odberu slín a vypísaním prihlasovacieho formulára, motivovalo množstvo ľudí na Slovensku a v našej škole to nebolo inak“.

Nasledovala odborná prednáška s diskusiou a besedou o etických aspektoch darcovstva orgánov a tkanív.

Ilustrácia: Dan Radvanský, I.E

mať v rukách život, ktorý môžeme zachrániť vďaka vlastnému rozhodnutiu. Mne osobne sa prednáška spojená s besedou a workshopom veľmi páčila vzhľadom na to, že nie každý má adekvátne informácie o problematike a väčšine ľuďom „zatemňujú“ hlavy predsudky a nesprávne informácie. Problematika podaná z prvej ruky od ľudí, ktorí sa aktívne venujú oblasti darcovstva kostnej drene, aj mňa samotnú utvrdili v tom, že som sa prihlásila do databázy pre darovanie kostnej drene. Táto prednáška sa v škole konala prvýkrát, prednášajúci vyjadrili nadšenie z veľkého počtu darcov z radov žiakov a učiteľov. Zároveň vyjadrili požiadavku dlhodobej aktívnej spolupráce s opakovaním úspešnej akcie každoročne. S podobnou témou škola privítala prednášajúcich 7. no-

vembra 2023. Tento deň sa stal pre žiakov 3. a 4. ročníka v študijných odboroch praktická sestra a masér/masérka výnimočný. V priestoroch školy sa konala odborná prednáška spojená s diskusiou a besedou s názvom „Etické aspekty darcovstva orgánov a tkanív“, ktorú prezentovali medicínsky riaditeľ Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice MUDr. Ľuboslav Beňa, PhD. a PhDr. Alena Kellnerová, MPH, námestníčka pre ošetrovatelstvo.

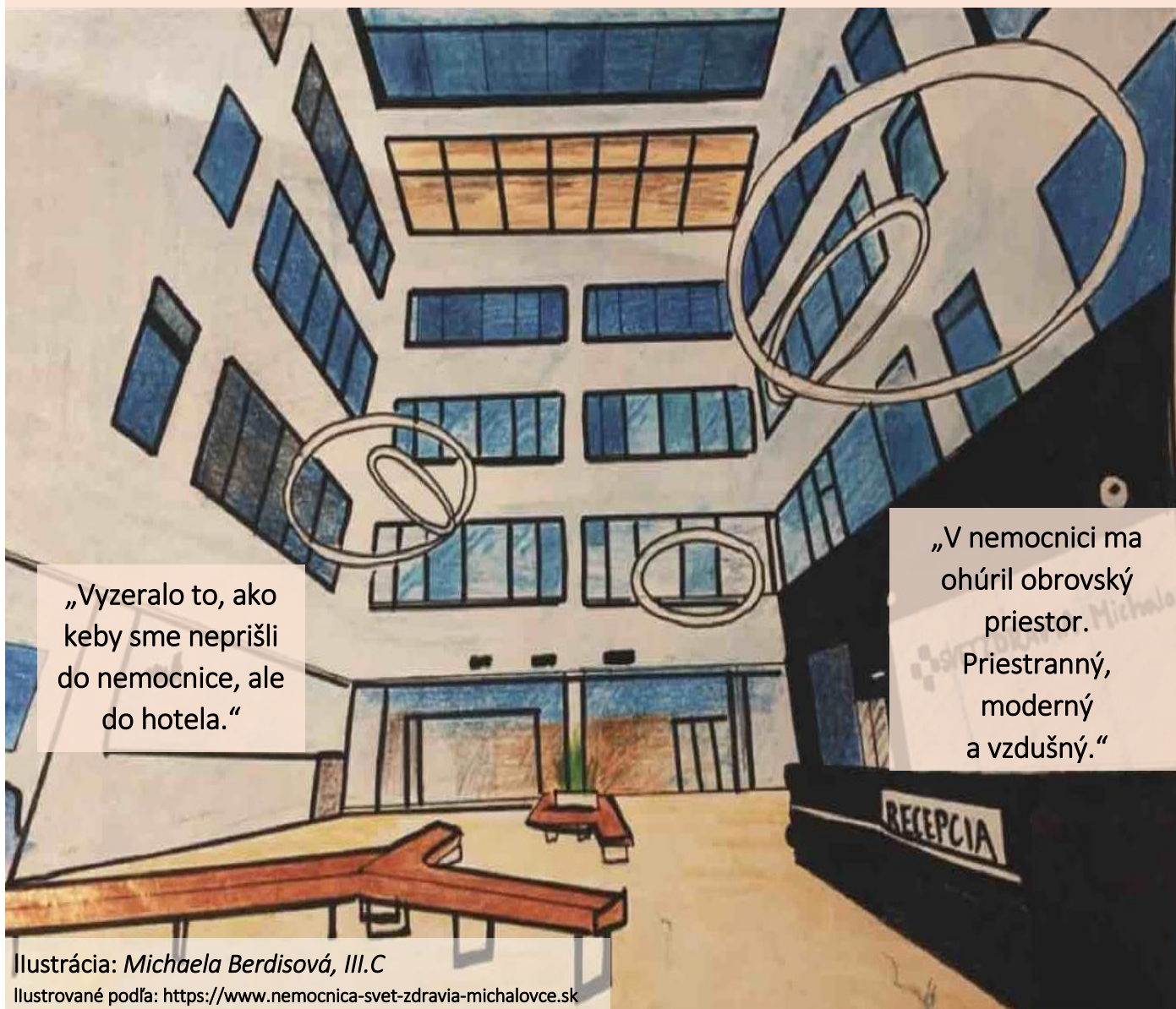
Čo sme sa dozvedeli o košickom transplantačnom centre

Obsahom prednášky bola činnosť transplantačného centra týkajúca sa prípravy pacienta na transplantáciu obličky, samotná transplantácia obličky od živých a mŕtvych darcov, organizácia, Transplantačného centra UNLP Košice. Obohatením bola disku-

sia o známych osobnostiach, u ktorých bola pre zachovanie života potrebná transplantácia orgánu alebo tkaniva. Námestníčka pre ošetrovatelstvo predstavila nemocnicu prostredníctvom jej činností v súvislosti s ošetrovaním pacientov žiakmi stredných zdravotníckych škôl. Zároveň nám ponúkla možnosť brigády a práce po ukončení školy. Prednáška zaujala všetkých prítomných, ktorí si utvrdili svoje vedomosti o transplantácii, alebo si ich rozšírili. Táto beseda je na našej škole tradíciou. Koná sa každý rok s cieľom informovať žiakov o problematike darcovstva orgánov v súvislosti s transplantačným programom v intenciách etických aspektov odberov orgánov a tkanív.

▪ Diana Halčáková, IV.A

Naša exkurzia v nemocnici novej generácie

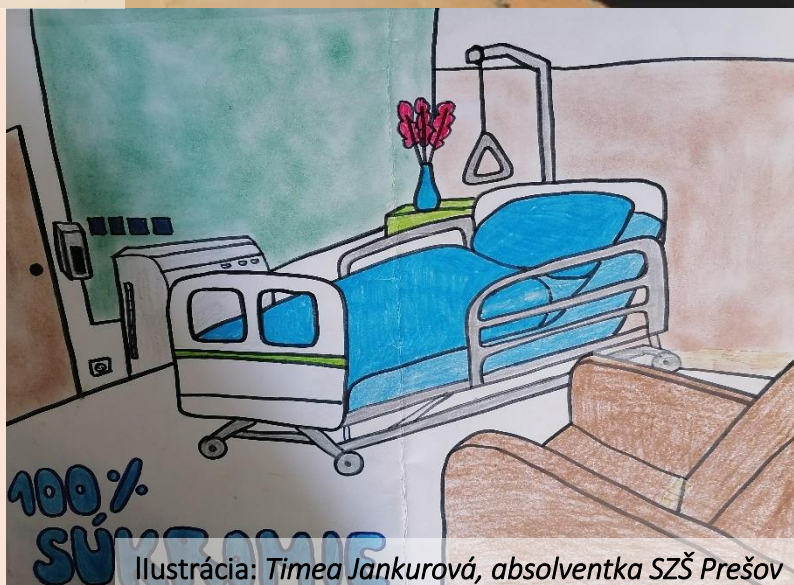
„Vyzeralo to, ako keby sme nepišli do nemocnice, ale do hotela.“

„V nemocnici ma ohúril obrovský priestor. Priestranný, moderný a vzdušný.“

Ilustrácia: *Michaela Berdisová, III.C*

Ilustrované podľa: <https://www.nemocnica-svet-zdravia-michalovce.sk>

**Druháci študijného
odboru praktická
sestra navštívili
v júni 2023
nemocnicu novej
generácie
v Michalovciach**

100%
SÚVETANIE

Ilustrácia: *Timea Jankurová, absolventka SZŠ Prešov*

Prvé očakávania

Moje očakávania nikdy nie sú veľké. V živote nie je dobré mať očakávania, pretože raz môže prísť veľké sklamanie. Myslel som si, že ideme do nemocnice, ktorá bude vyzeráť ako mnoho ostatných na Slovensku. Lenže opak bol pravdou. Pri príchode pred nemocnicu vyzerala ako budova z budúcnosti. Nová moderná architektúra. Miesto, kde pre pacientov táto budova nebude evokovať iba strach a bolesť spojenú s liečbou ochorenia.

Môj prvý dojem

Pri vstupe do nemocnice ma ohúrila obrovská priestor. Priestraný, moderný a vzdušný. Vyzeralo to, ako keby sme neprišli do nemocnice, ale do hotela. Vysoký presklený strop robil vstupnú halu priestrannejšou a modernou.

Exkurzia v nemocnici

Ako prvé sme mali možnosť ísť sa pozrieť na klaster ŽENA a DIEŤA. Klaster znamená spojenie viacerých oddelení do jedného, ktoré sú vzájomne prepojené. V klasteri ŽENA a DIEŤA sa nachádzajú gynekologicko-pôrodnické oddelenie, neonatologické oddelenie a pediatrické oddelenie. Priestory absolútne nepripomínali priestory nemocnice. Pre rodičky disponuje nemocnica 4 pôrodnými sálami, ktoré vyzerajú úplne identicky. Jednotlivé izby pripomínali skôr domáce prostredie. Následne po obhliadke klastra ŽENA a DIEŤA sme sa premiestnili na klaster OAMIS a URGENT. OAMIS je skratka pre oddelenie anestéziológie a multiodborovej intenzívnej starostli-

Ilustrácia: Nikola Fričová, absolventka SZŠ Prešov

vosti. Pred vstupom na samotné oddelenie sme boli poučení, aby sme použili OOPP (osobné ochranné pracovné pomôcky). Mali sme možnosť vidieť pacientov, ktorí boli nútení byť pripojení na rôznych život zachraňujúcich prístrojoch. Práve toto oddelenie bolo jedným z najsmutnejších, kde si myslím, že v každom z nás, ktorí sme mali možnosť nahliadnuť na tento klaster, ostalo čosi neopísateľné. Po prehliadke oddelenia OAIM sme prešli ďalej na URGENT. Dozvedeli sme sa mnoho vecí, napríklad ako postupujú počas stavu UHPO (udalosť s hromadným postihnutím osôb). Našu exkurziu v michalovskej nemocnici sme ukončili v priestoroch, kde robotický automat pomocou počítača a v spolupráci s poverenou osobou dávkuje lieky. Robotický au-

tomat dávkuje lieky pre každého pacienta zvlášť.

Čo ma najviac zaujalo

Počas exkurzie ma najviac oslovila myšlienka spôsobu chodu nemocnice. Je veľmi zaujímavé, ako je nemocnica zmodernizovaná. Podľa môjho názoru ako jedna z mála na Slovensku využíva len NIS (nemocničný informačný systém). Záznamy papierovou formou sú u nich dávno tabu. Každý pacient má na ruke náramok s QR kódom, ktorý slúži na jeho identifikáciu po naskenovaní do systému.

Čo by som hneď preniesol aj do iných slovenských nemocníc...

V ostatných slovenských nemocniciach by som určite privítal nové vybavenie. Znížil by sa tak

„Odborná exkurzia bola príjemným prekvapením s množstvom inšpirácií, ako by malo vyzeráť novodobé zdravotníctvo v starostlivosti o pacienta a vo vybavení nemocnice.“

Foto: Mgr. Lucia Kaščáková

strach pacientov z nemocníc. Následne digitálna forma chodu oddelenia a celej nemocnice. Myslím si, že po takejto radikálnej zmene by došlo k uľahčeniu práce personálu a zároveň k výraznému zlepšeniu.

S čím som z tejto nemocnice odchádzal...

Najviac ma zaujal robotický automat, ktorý dávkuje lieky. Som názoru, aby bol takýto automat vo väčšine slovenských nemocníc. Uľahčí to prácu sestram, ktoré sa budú môcť viac venovať potrebám pacienta. My ako budúce praktické sestry by sme mali brať túto prácu s rešpektom no zároveň s odvahou. Tí pacienti sú odkázaní na našu pomoc.

- Damián Bliha, III.C

Naše nové inšpirácie z exkurzie v nemocnici novej generácie v Michalovciach.

Počas cesty do tejto nemocnice sme si pripravili rôzne otázky na zdravotnícky personál, ktorý nám ich s radosťou zodpovedal.

Klaster žena-dieťa

Ten spočíva v tom, že matka a dieťa sú spolu na izbe a tento moderný systém pozitívne prispieva k rýchlejšej rekonvalescencii matky a eventuálne aj jej dieťaťa. Taktiež sme mali možnosť vidieť modernú spojitost medicíny a farmácie, kde na každej izbe bola umiestnená napaľovacia stolička s otvorom, ale v tomto prípade sme šli dopomôcť rodičke v 1. pôrodnej (otváracjej) dobe, aby došlo k lepšiemu spriechodneniu pô-

rodných ciest za pomoci špeciálnych čajových vrecúšok, ktoré sú umiestnené v hrnci s horúcou vodou a následne ich výpary pomáhajú rodičke pri otváraní rodičiek. Dozvedeli sme sa, že pôrod prebieha v 4 rovnakých izbách, ktoré ponúkajú muzikoterapiu a aromaterapiu. Na oddelení sú resuscitačné vozíky, ktoré sú umiestnené priečne na chodbe a sú plne vybavené technickým a medikamentóznym materiálom na záchranu rodičky a novorodenca. Preto je v takom prípade nutnosť resuscitačného vozíka na oddelení a následne privolanie ároveho tímu, s ktorým sa šanca pacientky zvyšuje desaťnásobne.

Klaster intenzívnej starostlivosti

„Mali sme možnosť vidieť modernú spojitost medicíny a farmácie, kde na každej izbe bola umiestnená napaľovacia stolička s otvorom.“

Pokračovali sme na oddelenie OAMIS (Oddelenie anestéziológie a multiodborovej intenzívnej starostlivosti), ktoré sa člení na lôžkovú a ambulantnú časť a anestéziologický úsek. Stručne ide o komplex oddelení ako je JIS (Jednotka intenzívnej starostlivosti) a ARO (Anestéziologické resuscitačné oddelenie). Chcel by som len dodať, že je zaujímavé byť na oddelení, ktoré stojí pri zrode života a o 5 minút byť na oddelení, ktoré je hranicou medzi životom a smrťou. Dostali sme sa k lôžku malého pacienta, ktorý si vyžadoval 24 hodinovú nepretržitú starostlivosť. Posledné oddelenie bolo urgentný príjem (ďalej ako UP). Po oddelení nás sprevádza Mgr. Ivan Počatko, MPH. UP v Michalovciach je postavené v michiganskom štýle, kde pacient je ošetrený v boxoch, ktoré sú štandardné a špecializované. V špecializovanom boxe sú prevažne ošetrení pacienti v polytraume, a iných závažných stavoch. Samotné lôžko je multifunkčné a má prístup zo všetkých strán a je mož-

Ilustrácia: *Vanesa Čubová, absolventka SZŠ Prešov*

né previesť na ňom torakotómiu alebo aj náhly pôrod. V tomto boxe je všetko, čo je potrebné pre záchranu pacienta. Od odsávačky, UPV, resuscitačného vozíka, ktorý je v každom boxe, špeciálny vákuový matrac, ktorý slúži pre pacientov pri hypoter-

mii a pod. Následne nás oboznámil s chodom UP v prípade UHPO (udalosť s hromadným postihnutým osobám), kedy sa oddelenie pretransformuje do modulu, kedy dochádza k tiráži podľa START a ich rýchlemu odsunu na ďalšie vyšetrenie a následnú starostlivosť. Veliteľ udalosti sa stáva primár alebo službu konajúci lekár. Taktiež bola položená otázka čo sú ich bežné stavy počas normálnej služby. Poranenia sú v závislosti podľa ročného obdobia. V zime sú to traumatické pády na ľade, zlomeniny, autonehody alebo časté popáleniny. Počas jari a leta sú to CMP, anafylaxia, úpaly, topenie, amputácie končatín pri prácach a podobne. Pánovi sa vryl do pamäti prípad 4-ročného dievčatka, kde bol udávaný stav, že na ňu spadlo sklo, ale jej zranenia tomu nenasvedčovali. Namiesto mnohopočetných drobných poranení mala bodnú ranu v oblasti hrudníka a s ním spojené poranenia ax.

▪ **Kristán Lakata, III.C**

Foto: *Mgr. Lucia Kaščáková*

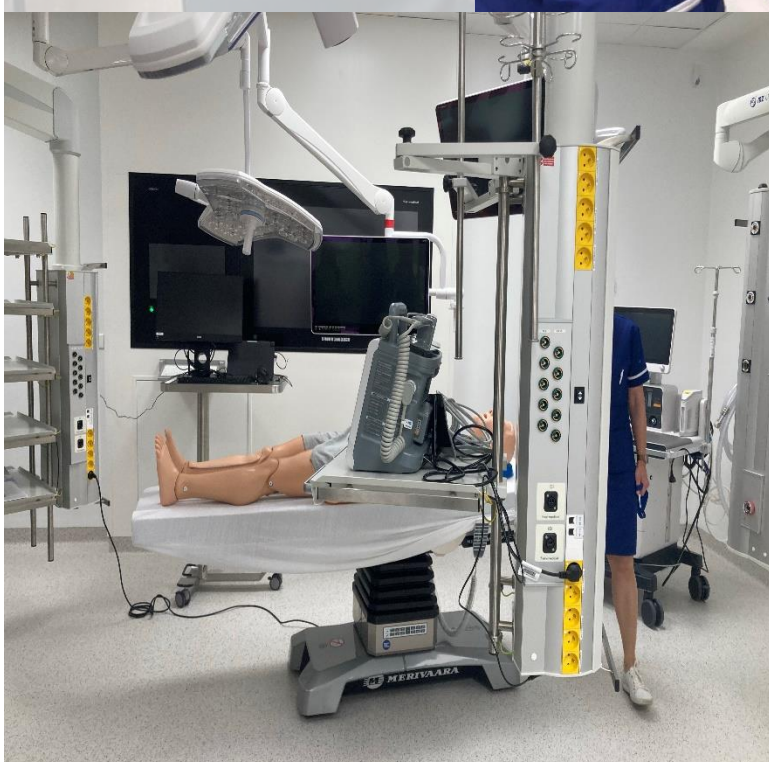
Navštívili sme novootvorenú nemocnicu Bory v Bratislave

V októbri 2023 mohli niektorí žiaci tretieho a štvrtého ročníka navštíviť najmodernejšiu, nedávno otvorenú nemocnicu Bory v Bratislave.

Pre tých, ktorí nemali možnosť zúčastniť sa tejto exkurzie prinášame niekoľko fotografií aktuálne najmodernejšej slovenskej nemocnice.

„Pre mňa to bola veľmi užitočná exkurzia z pohľadu istých štandardov, ktoré by mala mať každá nemocnica.“

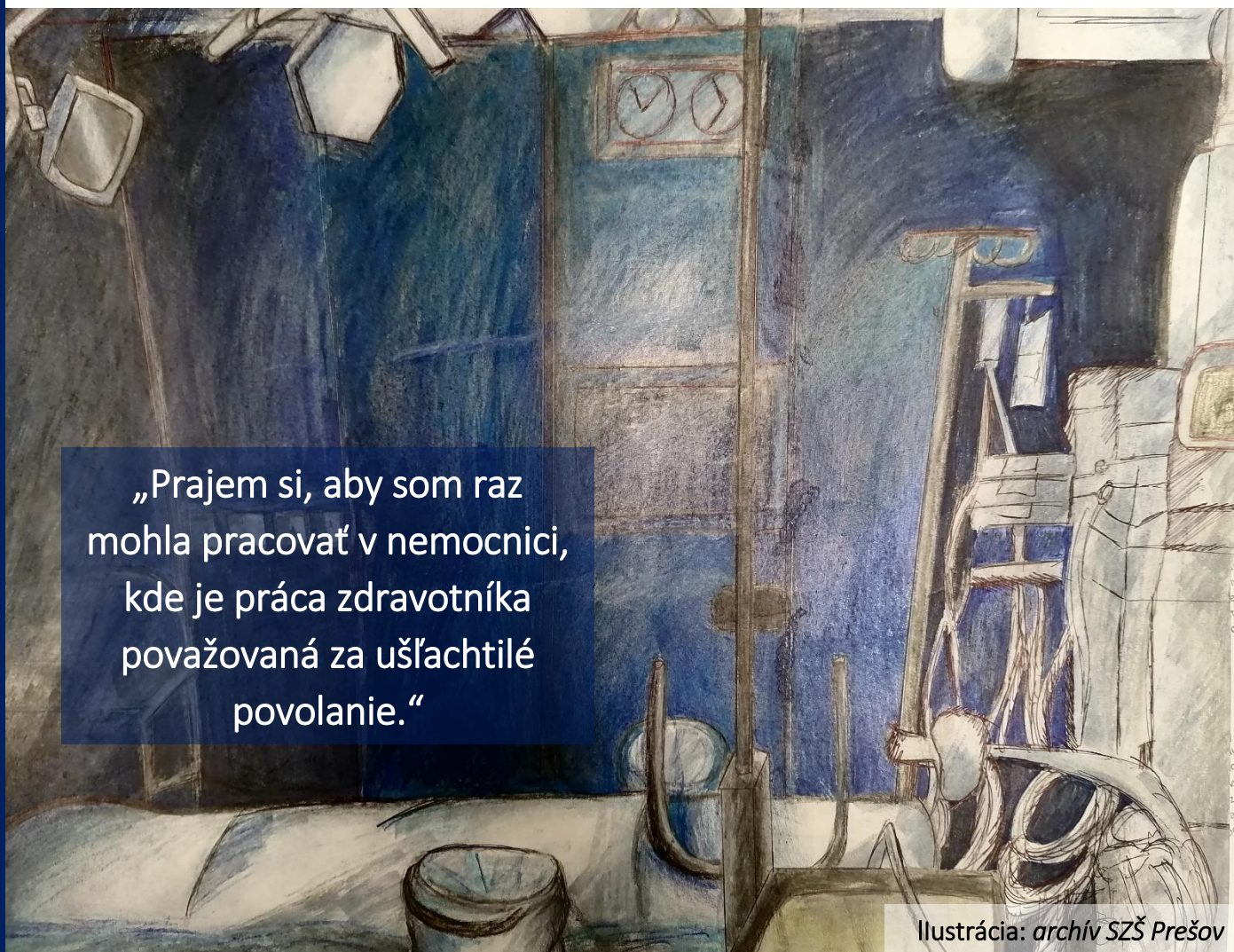

Pre mňa to bola veľmi užitočná exkurzia z pohľadu istých štandardov, ktoré by mala mať každá nemocnica. Najviac ma ohúrilo, že každý zamestnanec je školený v poskytovaní prvej pomoci, čiže je tam pekné prepojenie laickej prvej pomoci a odbornej prvej pomoci v podobe zamestnancov z oddelenia KAİM. Je to nemocnica akoby z iného sveta kde je radosť pracovať. Taktiež bolo zaujímavé, že mali simulčné miestnosti pre lekárske aj nelekárske odbory, kde si môžu študenti i zamestnanci precvičiť starostlivosť o pacientov s rôznymi patofyziologickými stavmi, s ktorými sa môžu ocitnúť vo svojej praxi. Bolo by úžasné, ak by takéto nemocnice boli v nejakých menších podobách vo všetkých väčších mestách na Slovensku.

- Kristián Lakata, III.C
- Foto: Mgr. Lukáš Novotný

NAŠE VÍZIE

nemocnica 21. storočia

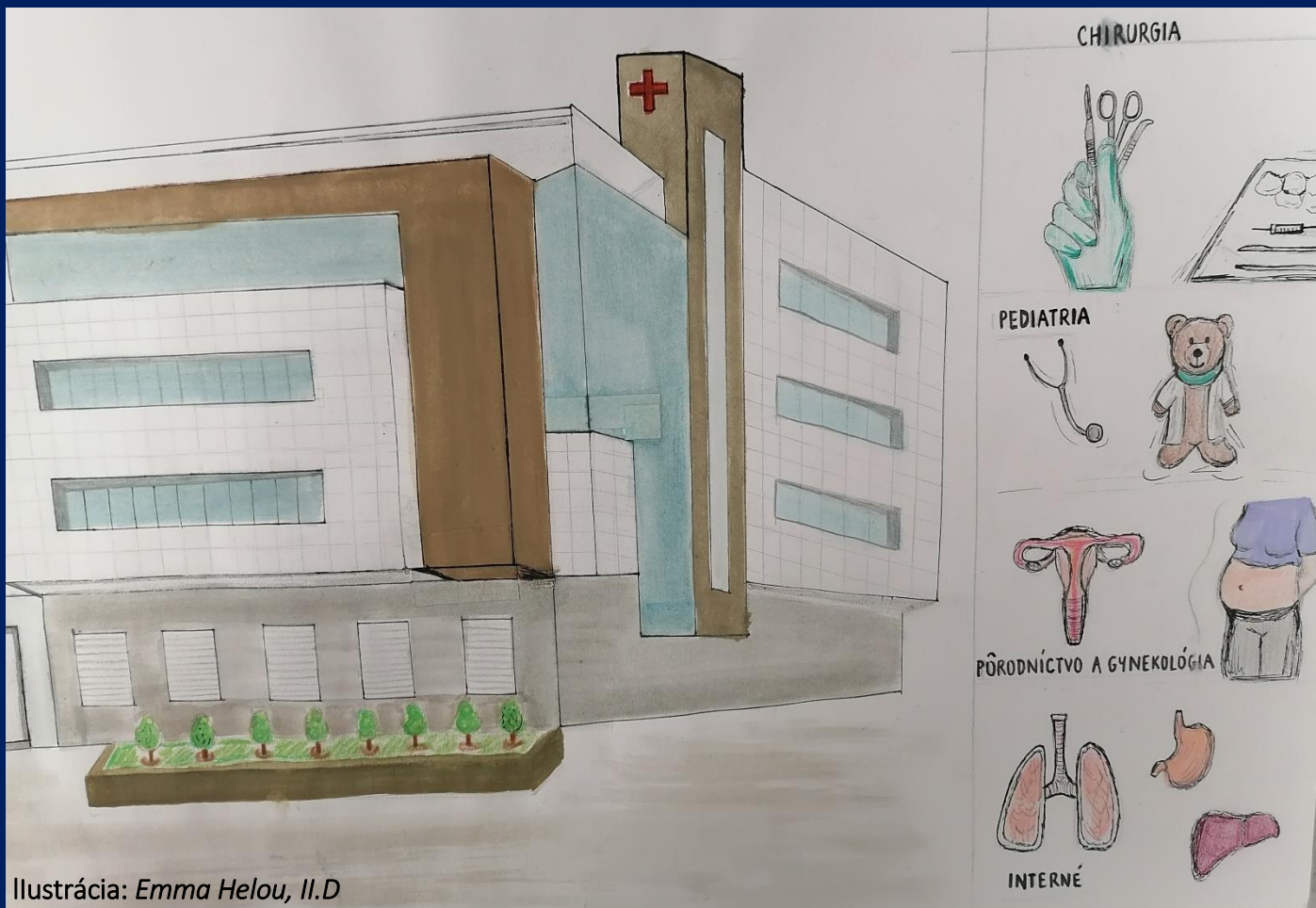
„Prajem si, aby som raz mohla pracovať v nemocnici, kde je práca zdravotníka považovaná za ušľachtilé povolanie.“

Ilustrácia: archív SZŠ Prešov

„Nemocnica 21. storočia by mala byť oázou pokoja, kde pacient nájde pochopenie, ústretovosť, odpoveď na riešenie svojho problému.“

Nemocnica 21. storočia by mala byť oázou pokoja, kde pacient nájde pochopenie, ústretovosť, odpoveď na riešenie svojho problému a personál podmienky, v ktorých je poslanie zdravotníka vykonávať s radosťou, ktorá pramení z venovania sa pacientovi. Mnohé naše nemocnice už narušil zub času, a preto by sa pozornosť mala venovať aj modernizácii zdravotníckych zariadení, pretože si myslím, že v peknom prostredí sa človek cíti aspoň o čosi lepšie. Pre mňa, ako budúcu zdravotníčku, sú samozrejme najdôležitejší pacienti, ich spokojnosť s dostupnosťou zdravotnej starostlivosti, s možnosťou vyšetrení kvalitnými modernými prístrojmi bez dlhej čakacej doby, s vyšším štandardom vybavenia izieb, aby im pobyt v nemocnici aspoň trochu pripomínal pohodlie domova. Naše nemocnice trpia i nedostatkom lekárov, sestier a iných zdravotníckych pracovníkov. Preto si prajem, aby som raz mohla pracovať v nemocnici, kde je práca zdravotníka považovaná za ušľachtilé povolanie a kde sú dvere a možnosti kvalitným zdravotníkom otvorené. Možno potom by spoločnosť nemusela zápasiť s takýmto problémom. Čo dodať na záver? Možno len to, že každý z nás svojím spôsobom prispieva k budovaniu lepšej, modernejšej spoločnosti a doby, a je aj na nás, akým dielom sa pričínime o to, aby sme raz mohli byť spokojní.

▪ Hana Gerová, I.C

Ilustrácia: Emma Helou, II.D

Snívam o nemocnici 21. storočia

v ktorej láska bude stále,
kde nikto nenechá pacientov na mále.

Snívam, že tu budem stáť
a krásnu atmosféru taktiež vytvárať.

Kde každý bude zdravý
a deň bude vždy hravý.

O nemocnici, kde budú iba dobrí ľudia stáť,
úsmev na tvári vytvárať.

O tom, že prísni budú k ľuďom mäkší.
Že aj v ťažkej chvíli bude život ľahší.

Snívam o tom, ako sa ľudia neboja,
kde doktori dobré plány zostroja .

To je ten môj malý sen,
o tom snívam každý deň.

▪ Diana Kígyósiová, IV.B

Moja vízia modernej nemocnice

Žijeme v dobe, ktorá nám uľahčuje prácu vďaka inteligentným prístrojom. Myslím si, že tieto moderné technológie by sa mohli začať postupne využívať aj vo všetkých zdravotníckych zariadeniach. Starostlivosť o pacientov by vďaka inteligentným prístrojom bola oveľa jednoduchšia a kvalitnejšia. Viem si napríklad predstaviť, aby na každom lôžku pacienta bol špeciálne upravený matrac, ktorý by nás zdravotníckych pracovníkov upozorňoval na dôležitosť zmeniť polohu imobilným pacientom na lôžku. Taktiež očakávam v blízkej budúcnosti zmenu vybavenia izieb na oddeleniach. Na každej izbe by mohla byť bezbariérová kúpeľňa pre zachovanie intimity a zvýšený komfort pacientov počas hospitalizácie. Rekonštrukcia interiéru a exteriéru by nemocniciam na Slovensku veľmi prospela. Pacienti by sa cítili komfortnejšie a evokovalo by to v nich pocit bezpečia a odpočinku. Čo sa týka stravy prijali by som viac ovocia a zeleniny na tanieri pre pacientov na doplnenie vitamínov, taktiež väčšiu pestrosť, estetickosť a chuť jedla. Pevne verím a dúfam, že malými krôčikmi doby sa udejú veľké zmeny v oblasti zdravotníctva a v poskytovaní kvalitnej ošetrovateľskej starostlivosti.

▪ Damián Blich, III.C

Ilustrácia: *Kristína Králiková, II.B*

Moja vízia nemocnice 21. storočia z pohľadu zubného asistenta

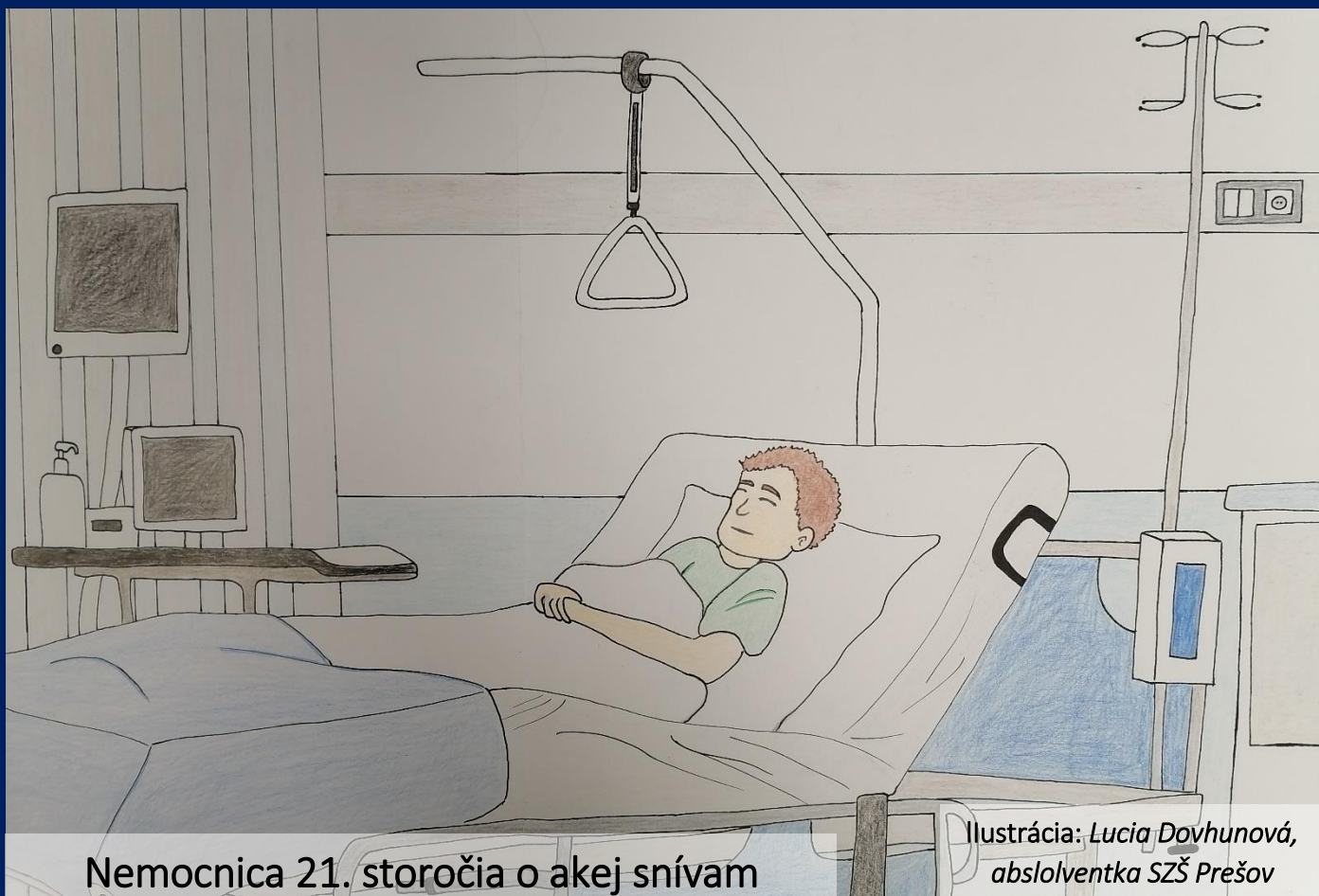
Nemocnica 21. storočia by mala byť plne digitalizovaná s využívaním pokročilých technológií. Personál by mal byť odborne vyškolený a komunikácia medzi lekármi, sestrami a pacientmi by mala byť efektívnejšia. Taktiež by mala klásť väčší dôraz na prevenciu a participáciu pacientov vo svojom zdravotnom procese. Nemocnica by mala mať aj flexibilný pracovný priestor, ktorý podporuje spoluprácu a inovácie. Dôležitá by bola aj udržateľnosť, s dôrazom na environmentálnu zodpovednosť a minimalizáciu odpadu. Nemocnica by mala vytvárať elektronické záznamy pacientov, ktoré sú ľahko prístupné a zdieľané medzi rôznymi zdravotníckymi poskytovateľmi. Nemocnica by mala podporovať neustále vzdelávanie svojho personálu, aby udržiavala krok s novými technológiami a medicínskymi postupmi.

▪ **Michaela Puškárová, II.E**

Moja vízia pomoci zubného asis- tenta nemocničnému personálu v nemocnici 21. storočia

V nemocničnom prostredí som ako zubný asistent dôležitou súčasťou tímu, ktorý sa stará o dentálny zdravotný stav pacientov. Môj pohľad na toto prostredie zahŕňa nielen priamu ústnu starostlivosť, ale aj aktívne zapájanie sa do plánovania preventívnych opatrení a vzdelávacích aktivít pre pacientov. Svojou prácou prispievam k udržiavaniu optimálneho ústneho zdravia pacientov v náročnom a rýchlo meniacom sa prostredí nemocnice. Edukujem pacientov o dôležitosti ústnej hygieny a pomáham im pri zvládaní dentálnych procedúr. Moja práca nie je len o samotnej liečbe, ale aj o budovaní dôvery s pacientmi a poskytovaní podpory v emocionálne náročných situáciách. Edukácia pacientov o prevencii a ústnej hygiene je dôležitou súčasťou mojej práce, s cieľom dosiahnuť udržateľné zlepšenie ich dentálneho zdravia.

▪ **Michaela Puškárová, II.E**

Ilustrácia: *Lucia Dohunová,*
absolventka SZŠ Prešov

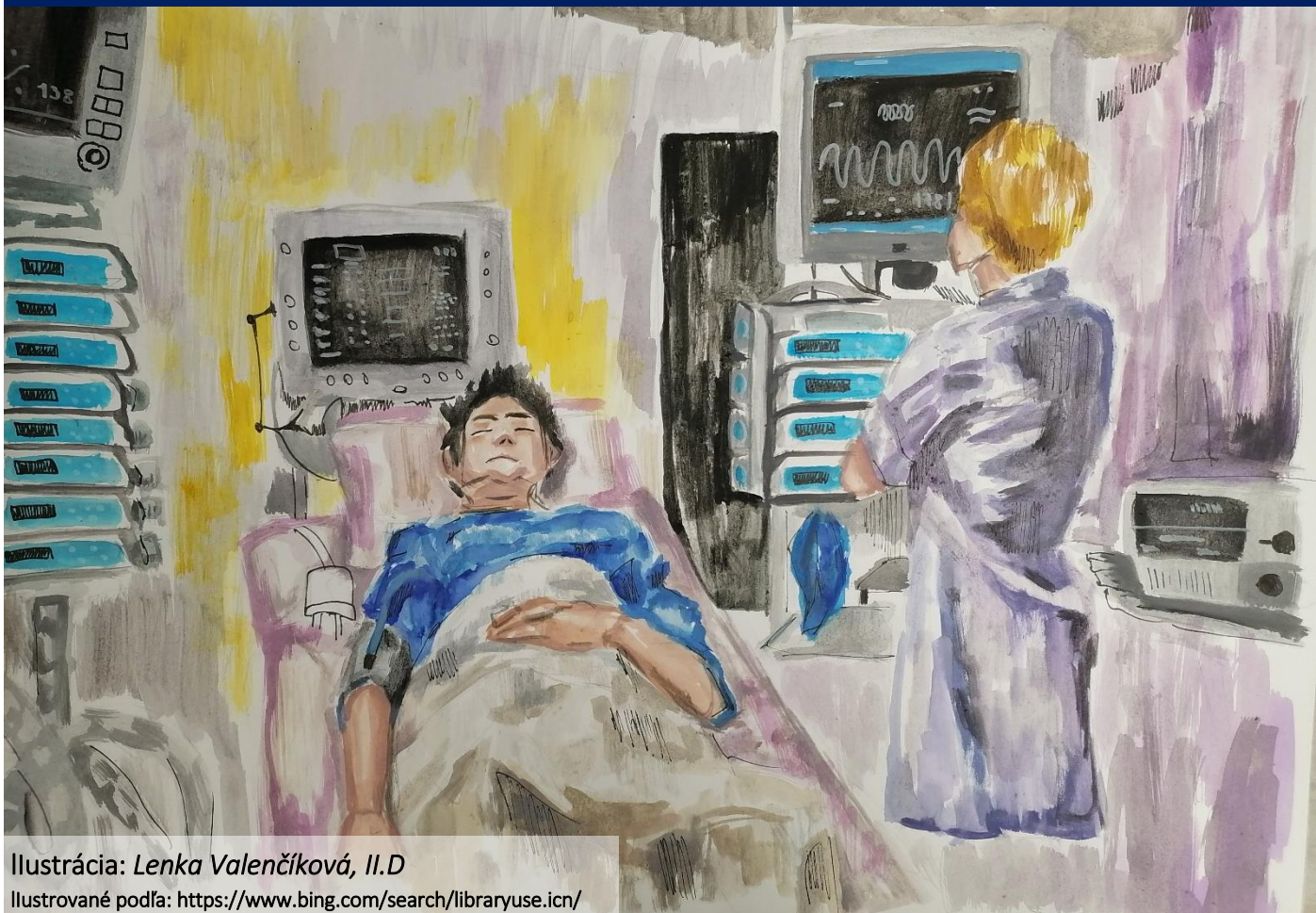
Nemocnica 21. storočia o akej snívam

Jedna z hlavných vecí, ktorú by taká moderná nemocnica mala podľa mňa mať, je jednoducho dostatok starostlivého a vlúdneho personálu. K tomu teda taktiež aj dostatok základného materiálu k ošetrovateľskej a zdravotníckej starostlivosti. Bohužiaľ, v mnohých nemocniciach, aj na Slovensku, tomu tak v súčasnosti nie je. Akonáhle by ale boli splnené tieto minimálne požiadavky, tak by sme mohli hovoriť o posune aj bežných nemocníc na lepšiu úroveň. Začať by sa mohlo najmä od priestorov, ktoré by mali privítať pacienta a vzbudzovať v ňom pocit dôvery aj profesionality. Toto totiž vplýva aj na personál, ktorý by zas mohol pravidelne podstupovať rôzne školenia a rozvíjať sa vo svojich odboroch aj mimo nich. Touto praxou môžu byť takto pripravení aj na náhle prípady, s ktorými sa nestretávajú každý deň. (Okrem toho, v niektorých nemocniciach by sa zišlo školenie poslať zúčastnených aj do kuchyne.) Ďalšie, aj keď rozhodne nie posledné, tu máme príslušenstvo v nemocnici. To by malo byť v čo najlepšom stave, ale najmä aj to, aby ho bolo dostatok na okruh, ktorý nemocnica pokrýva. Nie je nezvyčajné, že na niektoré úkony sa veľa krát čaká celé dni aj napriek tomu, že sa jedná o urgentný prípad, ktorý sa môže za tieto cenné chvíle neskutočne zhoršiť. Z osobných skúseností môžem povedať, že vďaka zlyhaniu prístroja som si prešla hneď niekoľkokrát RTG vyšetrením v jednej z košických nemocníc. Našťastie to bolo u mňa len kvôli zlomenej ruke, ale stále sme tam prečkali skoro celý deň kvôli chybe prístroja. Posledné, k čomu by som sa chcela asi vyjadriť, je komunikácia s rodinou pacienta. Znovu je to z vlastnej skúsenosti, kde som musela niekoľko hodín čakať, kým som sa vôbec dozvedela, čo sa deje s mojou matkou, ku ktorej bola privolaná RZP. V tomto prípade to nebola ani tak chyba techniky, ako vyčerpanie personálu, kedy sa nám odpoveď dostala až o pár hodín od novej služby.

▪ **Michaela Stanecká, 2.B**

„Znovu je to z vlastnej skúsenosti, kde som musela niekoľko hodín čakať, kým som sa vôbec dozvedela, čo sa deje s mojou matkou, ku ktorej bola privolaná RZP. V tomto to nebola ani tak chyba techniky, no naopak už vyčerpanie personálu.“

Ako pokračuje v druhom ročníku môj sen o zdravotníckom povolani

Ilustrácia: *Lenka Valenčíková, II.D*

Ilustrované podľa: <https://www.bing.com/search/libraryuse.icn/>

Chcem sa s vami podeliť o moju radosť, s ktorou sa možno niekto so mnou stotožní a niekto zase nie. Každý z nás je iný. Preto aj rozhodnutia, ktoré nám život prináša, zvažujeme či už s pomocou rodiny, podporou blízkych a kamarátov alebo podľa toho, ako to cítime my, čo nám hovorí náš vnútorný hlas.

Ja som sa pre túto školu rozhodla a som za to veľmi vďačná. Som vďačná rodine, ktorá ma v tom podporila a naďalej aj podporuje. Keď nastal čas vybrať si, ktorou cestičkou života sa vydám, najskôr mi napadla škola peda-

gogická. Myslím si, že najskôr z toho dôvodu, pretože v rodine máme veľa maličkých detí, s ktorými veľmi rada trávim čas, vymýšľam im rôzne aktivity pre zábavu a najradšej mám, keď ich mám všetky pokope, hlavne teda cez veľké rodinné oslavy, pretože sú to moje malé veľké lásky. Keď sme preberali v biológii v siedmom ročníku človeka, uvedomila som si, že ja vlastne by som chcela pomáhať ľuďom, a teda vybrať sa tou zdravotníckou cestou. Veľmi ma zaujali témy o človeku. Podám si teda prihlášku na zdravotnícku školu a taktiež aj na

pedagogickú s tým, že prvoradá pre mňa bude zdravotnícka. Pýtali sa ma v rodine, či by som nechcela ísť na gymnázium, no ja som nechcela najmä kvôli tomu, pretože veľmi v obľube všeobecné predmety nemám. Mňa to ťahá skôr k tým odborným. Keď som sa dozvedela, že som prijímačky urobila úspešne na oboch školách, bola som neuveriteľne šťastná a mala som v tom jasno. Zdravotka! Tak sa začal môj príbeh. Veľmi ma zaujalo, ako je to tu všetko iné. Iné pravidlá, iná komunikácia medzi žiakmi a učiteľmi, no všetko inak

„Chcem zažívať dotyky pacientov, objatia, zdieľať s nimi slzy šťastia, radosti, dojatia alebo možno aj smútku.“

„Prijímačky som úspešne urobila na obidvoch školách. Bola som neuveriteľne šťastná a mala som v tom jasno. Zdravotka!“

inak a lepšie, a samozrejme, najviac zo všetkého som sa tešila na odborné predmety. Veľmi sa chcem učiť zdravotnícke predmety, pretože ma to baví, no predovšetkým preto, lebo chcem pomáhať ľuďom. Chcem im pomáhať, keď im bude ťažko, keď budú chorí, chcem zažívať tie dotyky pacientov, kedy ich budem môcť objasť, zdieľať s nimi slzy šťastia, radosti, alebo možno aj smútku. To všetko chcem. Ja už teraz viem a môžem povedať, že do práce budem chodiť s rados-

ťou, vykonávať ju budem s láskou a veľmi sa na to teším. Možno to niektorí teraz takto necítite, no spomeniete si možno na moje slová, keď prídete do nemocnice a budete chcieť pomôcť ľuďom, ktorí to budú potrebovať. Vtedy vám naozaj pomôžu tie naše odborné predmety. Vždy keď sa vám nebude práve chcieť učiť, spomeňte si na tieto krásne momenty, ktoré na nás v budúcnosti čakajú. Som si istá, že ak nad tým popremýšľate, budete sa chcieť učiť s radosťou. Rada sa

učím naše predmety nielen preto, lebo ma to baví, ale predovšetkým preto, aby som mohla v budúcnosti pomáhať pacientom. Pomáhať tým, ktorí budú potrebovať, tým, ktorí možno budú chcieť vedieť o svojom zdravotnom stave viac, Možno budú chcieť vedieť ako tomu predchádzať, alebo ako k liečbe môžu prispieť aj oni.

▪ Kristína Králiková, II.B

▪ Foto: PhDr. Mária Marinicová

„Vždy, keď sa vám nebude práve chcieť učiť, spomeňte si na tieto krásne momenty, ktoré na nás v budúcnosti čakajú.“

Foto: IV.B na odbornej klinickej praxi v nemocnici

Neboj sa snívať o svojom povolání...

Mladý a či starý,
ty čo ťa to baví.

Životy zachraňovať chceš,
o tom pochyb žiadnych niet.

V kúte však stojíš,
svoje záujmy sa prejavíť bojíš.

Prečo ten strach v sebe mať?

Človeče neboj sa odpútať.

Keď len snívaš, je to pekné,
no krajšie, ak je to na skutočnosť premenené.

Svoj sen si splniť smieš,
tá šanca tu je, to vieš.

Neboj sa snívať,

ani splniť si svoj sen,

Potom povieš si:

„Ja dal som to“, keď príde ten deň.

Vráti sa ti každé pekné slovo,

ktoré ľuďom povieš,

a plameň vášne v tvojom srdci začne viac horieť.

▪ Diana Kígyósiová, IV.B

Ilustrácia: Lucia Kovalová, IV.C

Ak sa odhodlávate k tomu, aby ste sa naučili hrať na niektorom hudobnom nástroji, prečítajte si svedectvá tých žiakov našej SZŠ, ktorí prijali túto výzvu už v minulosti...

Svedectvá našich žiakov o tom, aké to je hrať na hudobnom nástroji

Prečo hrať na hudobný nástroj? Hranie na hudobnom nástroji je niečo také úžasné. Len keď si vezmete, aké je nádherné ísť na nejaký koncert alebo na nejaké predstavenie a počuť hudobný nástroj ako sprievod, či už sú to husle, klavír, gitara... Je to niečo famózne.

V zahraničí, kde to vidíme častejšie, je bežné ísť po ulici, kde niekto hrá na hudobný nástroj. Sú to ľudia, ktorí sa chcú pochváliť svojim úchvatným talentom, ale aj odvahou. Aj keď hra na hudobný nástroj je jedným z najkomplikovanejších procesov, ktoré môže ľudská myseľ a telo zvládnuť, tak prečo to neskúsiť a neprekonať samého/samu seba. Samozrejme, vyžaduje si to veľa trpezlivosti, ale ten výsledok ozaj zato stojí. Aj napriek tomu, že to nie je najľahšie, mladí ľudia, ak majú možnosť, by sa mali učiť hrať na hudobný nástroj. Benefity, ako napríklad zvýšenie výkonu mozgovej aktivity, vedomosť na celý život, učia vytrvalosti, ale aj disciplíny. Z biologického hľadiska dochádza k zlepšeniu komunikácie medzi nervovými systémami. Napríklad dospelí hudobníci v porovnaní s nehudobníkmi majú v mozgu viac sivej

hmoty – tá sa skladá z tiel neurónových buniek, ktoré vám pomáhajú spracovávať informácie. A teda na záver hranie na hudobný nástroj prináša mnoho radosti, šťastia, zážitkov. Skúste to a sami to pocítite. Môžete veriť tomu, že neoľutujete. Práve naopak, budete si ďakovať, že ste to skúsili.

▪ Bianka Sraliková, I.B

Ilustrácia: Kamila Miščíková, II.A

Hrou na hudobnom nástroji môžete niekedy milo prekvapiť aj pacientov.

Foto: *Sebastián Andreánsky z III.E počas hry vianočných kolied pre pacientov Onkologického oddelenia FNŠP Prešov v roku 2023*

Moje začiatky hry na klavíri a niečo pre tých, ktorí by chceli začať hrať

Foto: *Sofia Kruľová z I.A pri hre na klavíri v budove našej školy*

Ako to s hrou na klavír začalo u mňa

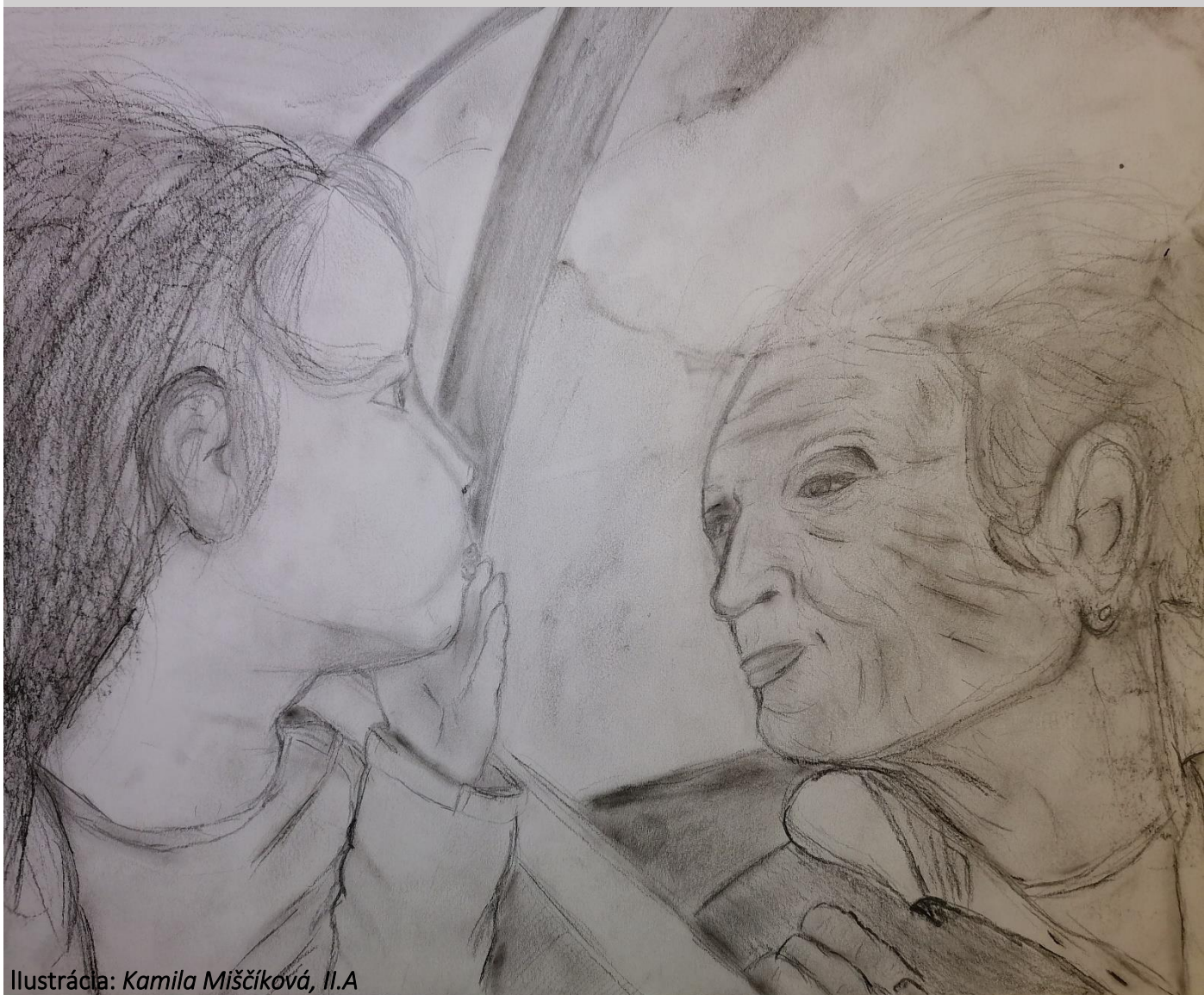
Od malička som bola vedená k hudbe. Rada som spievala, len tak hrala na klavíri, na bubnoch. Začala som chodiť na klavír v 1. ročníku a aj som skončila ako absolvent ZUŠ. Popri tom som aj spievala a 4 roky tancovala. Som rada, že som absolvovala celú ZUŠ, pretože veľa krát som chcela skončiť. Ale dokázala som to. Teraz môžem hrať a prerábať podľa seba, čo chcem. Rôzne piesne a aj prenášať tóny z iných nástrojov. Môžem povedať, že so vyštudovaná klaviristka. Ďakujem svojej učiteľke za trpezlivosť a ochotu.

Na klavíri hrám už od detstva, pretože môj otec aj súrodenci vedia hrať na hudobných nástrojoch a teda pokračujem v „tradícii“. Rodičia ma prihlásili na ZUŠ-ku, kde som si to zamilovala. Pre mňa je hra na klavíri prostriedkom, ktorý mi pomáha podeliť sa so svetom o svoje pocity. Istý kanadský klavirista a virtuóz menom Glenn Gould to vyjadril veľmi výstižne týmito slovami: „Nehráme na klavíri našimi prstami, hráme našou myslou.“ A teda by som rada motivovala všetkých, čo sa rozhodli venovať svoj drahocenný čas hudbe. Pokiaľ chcete hrať, musíte byť trpezliví a vytrvalí, ale hlavne na seba nevytvárajte nátlak. Pamätajte na to, že cvik robí majstra. Talent síce hrá veľkú rolu, ale napríklad je dôležitý aj hudobný sluch alebo odhodlanie. Nevzdávajte to!

▪ Sofia Kruľová, I.A

▪ Kamila Balogová, 4.A

Svet detí a starých l'udí

Ilustrácia: Kamila Miščiková, II.A

Ak nazriete do sveta detí alebo starých l'udí, často zažijete niečo veľmi hlboké a l'udské.

Máte zažitý hlboký a zaujímavý príbeh, s ktorým by ste sa chceli podeliť s čitateľmi časopisu VITA? Ak áno, dajte nám o tom vedieť a ozvite sa niektorému z koordinátorov časopisu. Radi Váš príbeh uverejníme.

Ilustrácia: Alexandra Vašková, III.B

Môj brat škôlkárnik v našom zdravotníckom svete

Môj brat Adamko a náš príbeh o tom, ako ho baví počúvať, čo sa učím na SZŠ.

Foto: Kristína Králiková, II.B

Chcem vám priblížiť, ako sa snažím môjho malého 5-ročného brata postupne začleňovať do zdravotníctva.

Ako to začalo s našim učením anatómie

Jedného dňa keď som sa učila anatómiu, presnejšie kosti lebky a tela, prišiel mi do izby vtedy ešte štvorročný brat. Keď sa učím, učím sa nahlas, všetko si nahlas opakujem. Ak ma počúva, je to pre neho niečo nové, nikdy takéto slovné spojenia nepočul.

Začal taktiež po mne aj opakovať a vtom mi napadlo, že sa ho tie názvy kosti pokúsim naučiť. Veľmi som bola zvedavá, ako to celé dopadne, či sa mu to bude chcieť učiť, keďže je ešte malý. Vraví sa, že malé deti sa rýchlo učia, ale nemyslela som si, že to platí aj pre také dlhé odborné výrazy. Prekvapuje ma jeho radosť do učenia sa. Ja som mu povedala latinský názov a ukázala mu, kde sa daná kosť nachádza. Neskôr, keď už som ho zopár slovíčok naučila, nastal čas opakova-

nia. Naozaj si takmer všetko zapamätal, a tak som ho nechala oddýchnuť, za skvelo naučené slová v cudzom jazyku som ho, samozrejme, pochválila a odmenila. Precvičovala som s ním latinské názvy kostí aj nasledujúce dni, aby nevyšiel z cviku, veď ako sa hovorí: „Čo sa v mladosti naučíš, v starobe akoby si našiel.“ Jeho to veľmi bavilo a ja som bola rada, že moje znalosti môžem niekomu posúvať ďalej obzvlášť, keď to môžem odovzdať niekomu, koho to baví a o to viac,

keď už aj malý človečik dokáže posedieť, dávať pozor, čo mu hovorím a naučiť sa to.

Ako sme pokračovali v našom hravom učení anatómie

Neskôr keď už vedel slovíčka typu: os frontale, os zygomaticum, os occipitale, os parientale, os temporale, os nasale, os ethmoidale, maxilla, mandibula, cavum nasi (on to volá „Potrebujem si vyfúkať kavum nazičky.“), cavum oris, femur, manus a digity phalangy (na tomto spojení sa nasmial najviac a doteraz mu to pretrváva), articulatio genu a patella, pridala som aj pár iných vecí ako napr. srdce, tepny, žily... Keď som sa ho po približne mesiaci opýtala, ako sa povie srdce, rozmýšľal, no pomohla som mu jedným písmenkom – cor. Moje oči sa rozžiarili a moje srdce plakalo od radosti a hrdosti na môjho malého bračeka. Stále po nejakom čase si s ním doteraz, už aj keď je päťročný, opakujem všetky slovíčka, ktoré vie, aby ich nezabudol a navyše mu stále pridám po 2-3, aby bol znova na seba viac hrdý, že vie ešte trošku viac našou „zdravotáckou“ rečou ako naposledy. Keď sa udrel, ja som pri tom nebola, povedal: „Ou, buchol som si os frontale.“ A zasmial sa. Mamka sa na neho prekvapeným pohľadom pozrela, že čo to povedal.

Čo plánujeme hravou formou ďalej

Do budúca plánujem upevňovať v ňom anatómiu a začať ho učiť názvy zo zdravia a kliniky chorôb, odkiaľ zatiaľ pozná dolor.

Foto: Kristína Králiková, II.B

Má aj detský lekársky kufrík, ktorý nosí so sebou, keď ide niekomu pichnúť injekciu. Takisto som mu tam ukázala, že pred aplikovaním injekcie musí danú oblasť tela vydezinfikovať. V jeden večer mi napadlo, že mu odmeriam krvný tlak a pritom ho naučím, ako si upraviť manžetu. Najskôr sa bál, pretože to bolo pre neho niečo nové, myslel si, že to bolí, ale uistila som ho, že sa nemá čoho báť, že to nebolí. Zaujalo ho to, keď som mu odmerala krvný tlak, zobral mi manžetku a začal dávať na moju ruku. Ukázala som mu, že „hadička“ musí byť hore nad kubitálnou, teda laktovou jamkou. A nako-

niec už len s radosťou stlačil zelené tlačidlo. Uvidíme, keď napokon bude z neho raz možno aj zdravotník alebo záchranár.

Môj odkaz pre vás

Ak máte doma mladšieho súrodenca, určite ho zapájajte do zdravotníckeho sveta a pokúšajte sa ho učiť „našou rečou“. Uvidíte, za pokus to stojí. Možno aj vy nakoniec ostanete prekvapení z toho, ako si to všetko dokáže zapamätať. A tak mu možno uľahčíte ďalšie štúdium, alebo dokonca ujasníte cestu, ktorou sa možno v ďalších krokoch jeho života vyberie.“

▪ Kristína Králiková, II.B

**„Moje oči sa rozžiarili a moje srdce plakalo od radosti
a hrdosti môjho malého bračeka.“**

Krehkosť staroby

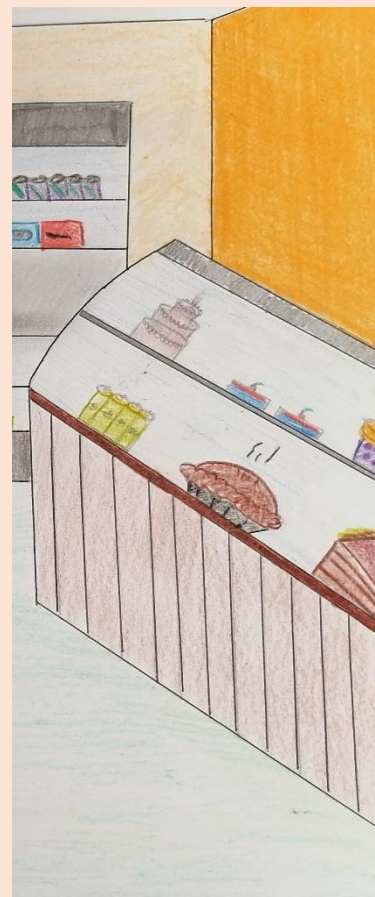

Ilustrácia: Timea Jakabová, IV.E

Moje pocity, keď vidím osamelého starého človeka, ktorý potrebuje pomoc...

Vidieť starších ľudí, ktorí sa námáhajú a zvládajú i svoje potreby je obdivuhodné. Snažia sa vkladať všetko do úsilia, boríť sa s vlastnými ťažkosťami. Hoci ich to bolí, nevzdávajú sa a napriek tomu sa dokážu usmievať. Vtedy si spomeniem na to, že aj oni boli raz mladí. Nemuseli sa zaoberať tým, či vydržia cestu do obchodu. Ukazujú nám, že potrebujú pomoc. Neodmietnu pomoc blízkeho človeka. Ak vidím starého človeka, ktorý nevládze, chcem mu pomôcť. Chcem mu pomôcť uľahčiť jeho život, lebo aj vďaka nim môžeme my dnes žiť.

▪ Diana Halčáková, IV.A

Učím sa od nich...

Čo vidíte, keď sa pozriete na starého človeka? Vidíte len akúsi príťaž? Prekážku? Alebo niekoho, o koho už netreba javiť príliš veľký záujem?

Staroba, nech už je akákoľvek, je vyvrcholením nášho bytia. Je jeseňou, kde sa všetky nadobudnuté skúsenosti razom premenia na paletu farieb, ktorá skrášľuje práve náš kmeň života, teda telo. Každé striebro, ktorým je posiatá hlava starca či stareny, predstavuje ich múdrosť a vytrvalosť, ktorými zdolali prekážky tohto sveta. Každá vráska na ich tvárach, nám pripomína, že starosti a trápenia prídu vždy. A aj keď zanechajú na nás isté stopy, sú to stopy reprezentujúce našu odvahu a odhodlanie postaviť sa každodenným problémom. Múdrosť, vytrvalosť, odvaha a odhodlanie. Štyri vlastnosti, ktoré si môžeme všimnúť na všetkých tvárach našich starých rodičov. Na starých ľuďoch som vždy obdivoval, ako dokážu vnímať svet. My, mladí ľudia, často zabúdame na životné priority. Nechávame sa str-

hnúť davom a svet okolo nás len plyní a plyní. Život nás má naučiť mnohé a staroba má naše vedomosti preveriť. Dosiahol si múdrosť? Staroba ťa zaväzuje, aby si sa o ňu podelil a dvojnásobne ju zúročil. Bol si v mladosti odvážny a odhodlaný? V starobe budeš potrebovať omnoho viac... Dovolím si tvrdiť, že patríam k tým šťastnejším ľuďom na tomto svete, pretože som vyrastal so starými rodičmi. Zažil som pohľad na ubolené telá mojich starých rodičov a videl som, že aj napriek bolesti sa dokázali stále usmievať. Videl som ich zvráskavené tváre a mozole na rukách, a predsa vytvárali akýsi obraz majestátnosti a nehynúcej krásy, ktorá by inšpirovala nejedného básnika. Dnes už nie som dieťa, ktoré sa chodí hrať k starým rodičom. Dnes som dospelák – začiatočník, ktorý k starým rodičom chodí čerpať inšpiráciu a múdrosť do každého dňa, do každej situácie. Učím sa vďaka skúsenostiam a poznaniu, ktoré roky zreli, aby sa teraz mohli naplno prejaviť. Som nesmierne vďačný, že mám stále prístup k studniciam múdrosti, vytrvalosti, odvahy a odhodlania. K studniciam, ktoré môžem nazývať starí rodičia.

▪ Sebastián Lukáč, absolvent minuloročnej IV.D

Čo ma napadá mysliac na krehkosť týchto ľudí a za čo im ďakujem...

Už od mojich krôčikov do škôlky a potom do školy ste boli pri mne, dedko a babka, ľudia, ktorí sa nikdy nemračia a vždy budú mať vo vrecku nejakú tú sladkú maškrtu. Vždy keď som mala problém, slová neboli nutné, stačil jediný pohľad a vy ste vedeli, že sa niečo stalo. Dedko, ten, ktorý ma naučil, že hnať sa za vecami nie je dobré, že všetko má svoj čas. Vy, ktorí ste ma naučili, že každý jeden z nás je jedinečný a ku každému sa mám správať dôstojne. Ďakujem za to, že ste, za to, že vždy stojíte pri mne a že ma viete pochopiť vždy, keď k vám prídem. Babka a dedko, ste pre mňa úžasný príklad toho, že ak sa nájdú dve spriaznené duše vyvrcholí to vo veľkej láske, ktorú nezlomí ani staroba, ani choroba. Teším sa na každé naše stretnutie, ktoré ma obohacuje nielen novými skúsenosťami, ale aj vašimi krehkými, úžasnými srdcami, ktoré mi vždy tam niekde vo vnútri upokoja moje myšlienky a pocity. Vždy keď som s vami, pochopím, aká dôležitá je rodina, že síce mám úžasných rodičov, ale mám ešte aj úžasných kamarátov menom starí rodičia.

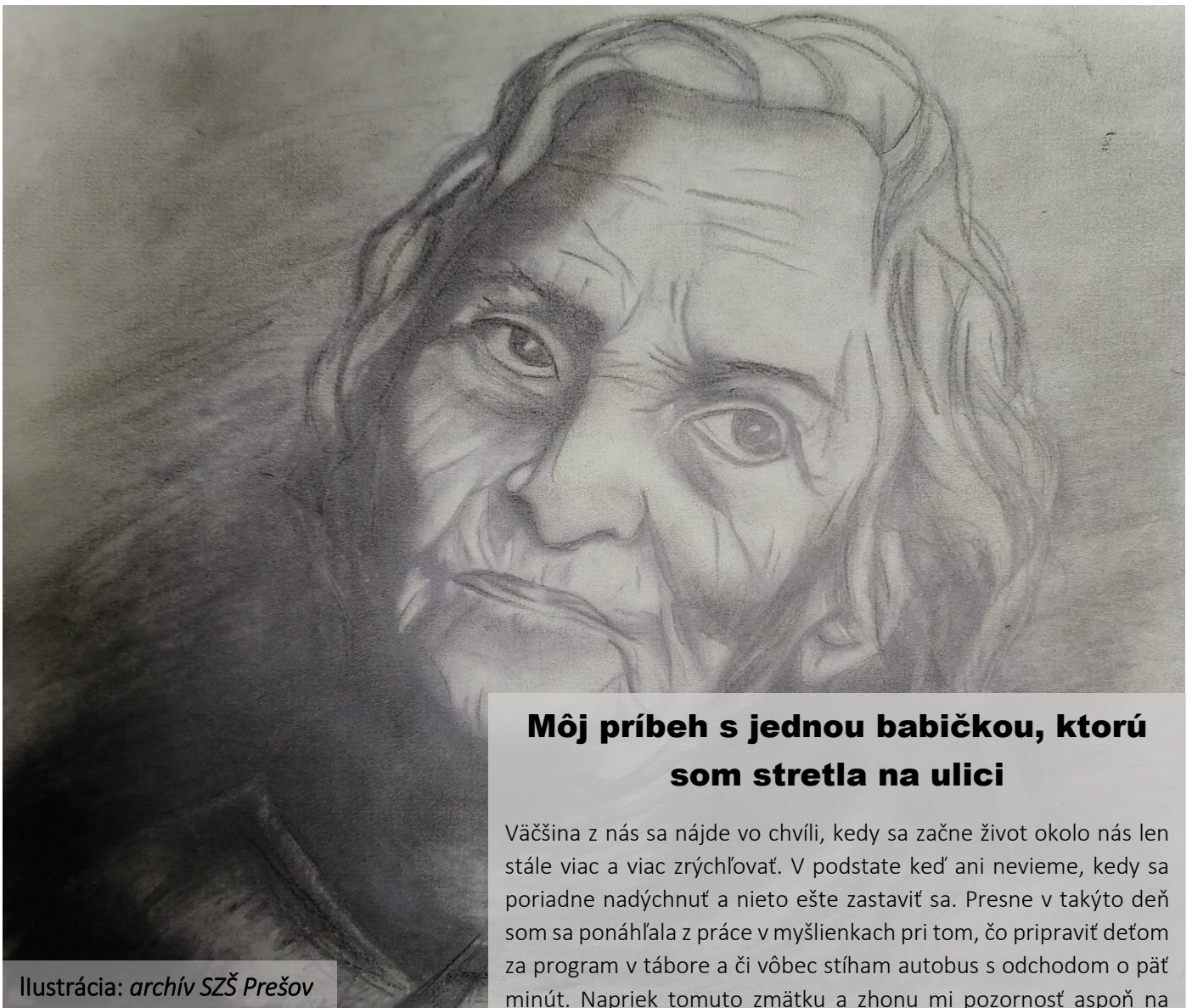
▪ Timea Sznápková, IV.B

„Vy, ktorí ste ma naučili, že každý jeden z nás je jedinečný a ku každému sa mám správať dôstojne. Ďakujem!“

Ilustrácia: Miriam Bobaľová, IV.E

Tieto naše pozdravy a zamyslenia venujeme ako obzretie sa za mesiacom október, ktorý bol zároveň mesiacom úcty k starším...

Ilustrácia: *archív SZŠ Prešov*

Ďakujem vám

Ďakujem vám, naši starí rodičia,
za lásku ,ktorú nám vždy dáte,
za každý úsmev ktorý na tvári nám vyčaríte.

Za každé pohladenie po tvári,
za všetko čo ste nám dali,
chvíle šťastia a či smútku,
keď nás dedko učil stavať vtáčiu búdku.
To, ako rozmaznávate nás vždy a všade,
keď šantíme sa u vás na záhrade.
Keď rozprávate nám niečo z vašej mladosti,
vtedy naše srdce je plné radosti.

Ďakujem za pekné slová,
že podľa vás všetko zlé každý zdolá.

Ako na nebi slnko žiari,
tak aj my chceme vidieť úsmev na vašej tvári.

Ste naozaj výnimoční,
to len my sme občas nároční.

Znova vravím: „Vďaka vám,
po vašom boku viem, že to dám.“

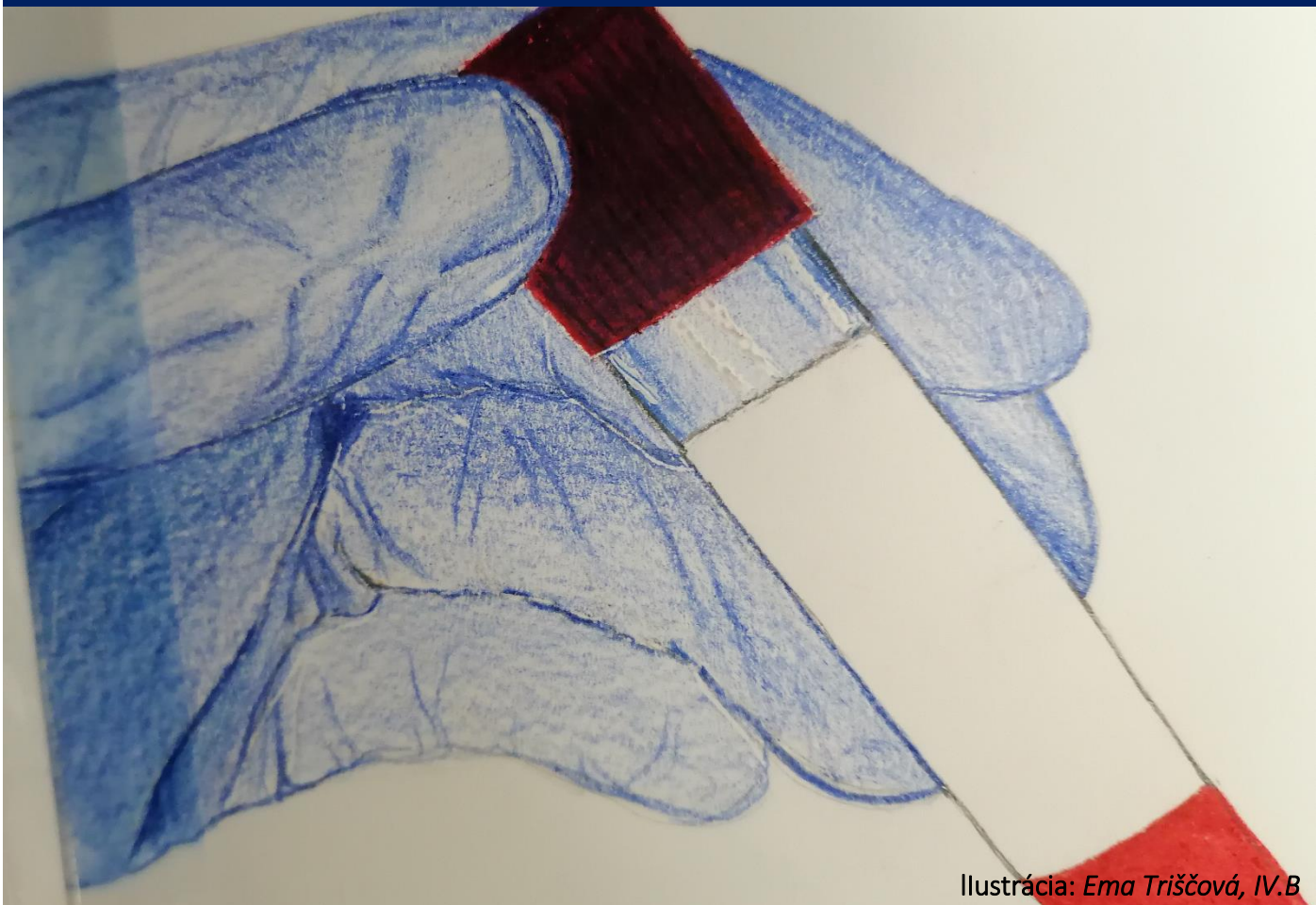
▪ Diana Kígyósiová, IV.C

Môj príbeh s jednou babičkou, ktorú som stretla na ulici

Väčšina z nás sa nájde vo chvíli, kedy sa začne život okolo nás len stále viac a viac zrýchľovať. V podstate keď ani nevieme, kedy sa poriadne nadýchnuť a nieto ešte zastaviť sa. Presne v takýto deň som sa ponáhľala z práce v myšlienkach pri tom, čo pripraviť deťom za program v tábore a či vôbec stíham autobus s odchodom o päť minút. Napriek tomuto zmätku a zhonu mi pozornosť aspoň na chvíľu spadla aj na staršiu pani, ktorá sa trápila s jej ťažkým nákupom. Povedala som si, že predsa len nejaké tie tri minútky obetujem a keď tak dobehnem na nejaký autobus. Ani som sa nenazdala, no už som stála pri dverách bytu tejto milej tety na jednom z najvyšších poschodí. Sama neviem poriadne ako, no z pár slov sa stali vety, z viet sa stal krátky rozhovor a z neho dokonca rozprávanie sa o živote. O tom, ako už dlhšiu dobu žije sama, aj napriek tomu, že v jej živote učiteľky bola vždy obklopená ľuďmi. Aj o tom, aký bol jej už teraz zosnulý manžel a deti, ktoré ju len raz za čas prídu navštíviť. Počas tohto celého odbíjali staré nástenné hodiny, ktoré hlásali, že už nad touto debatou trávime niečo viac ako hodinu. Predsa len aspoň na nejakú chvíľku som nemusela myslieť nad povinnosťami a rýchlym svetom, ktorý ma čaká. Pomaly sme prebrali mnoho ďalších vecí, cez kúsky nášho života až po to, ktorým druhom rastlín sa na balkóne darí najlepšie. Práve s tou témou už odbila ďalšia hodina a nie rýchlo na to ešte jedna. Už aj vonku sa začalo slnko ukladať na spánok, čo pre mňa značilo definitívne, aby som sa pobrala na moju ešte pomerne dlhú cestu domov. A síce som za ten čas mohla stihnúť niekoľko vecí, no vďaka tejto chvíľke oddychu som sa dokázala spomaliť a nakoniec predsa len vytvoriť o dosť viac, než ako keby som sa utápala v strese tej rýchlosti.

▪ Michaela Stanecká, II.B

NÁŠ ROZHOVOR

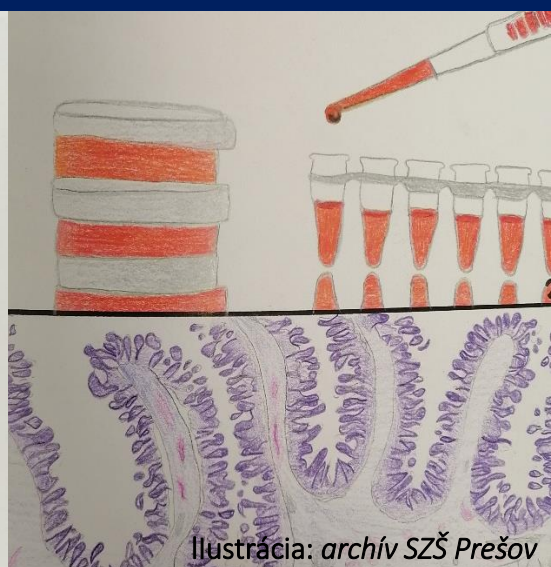

Ilustrácia: Ema Triščová, IV.B

Rozhovor so súdnou lekárkou a externou vyučujúcou na našej SZŠ MUDr. Ol'gou Giraškovou

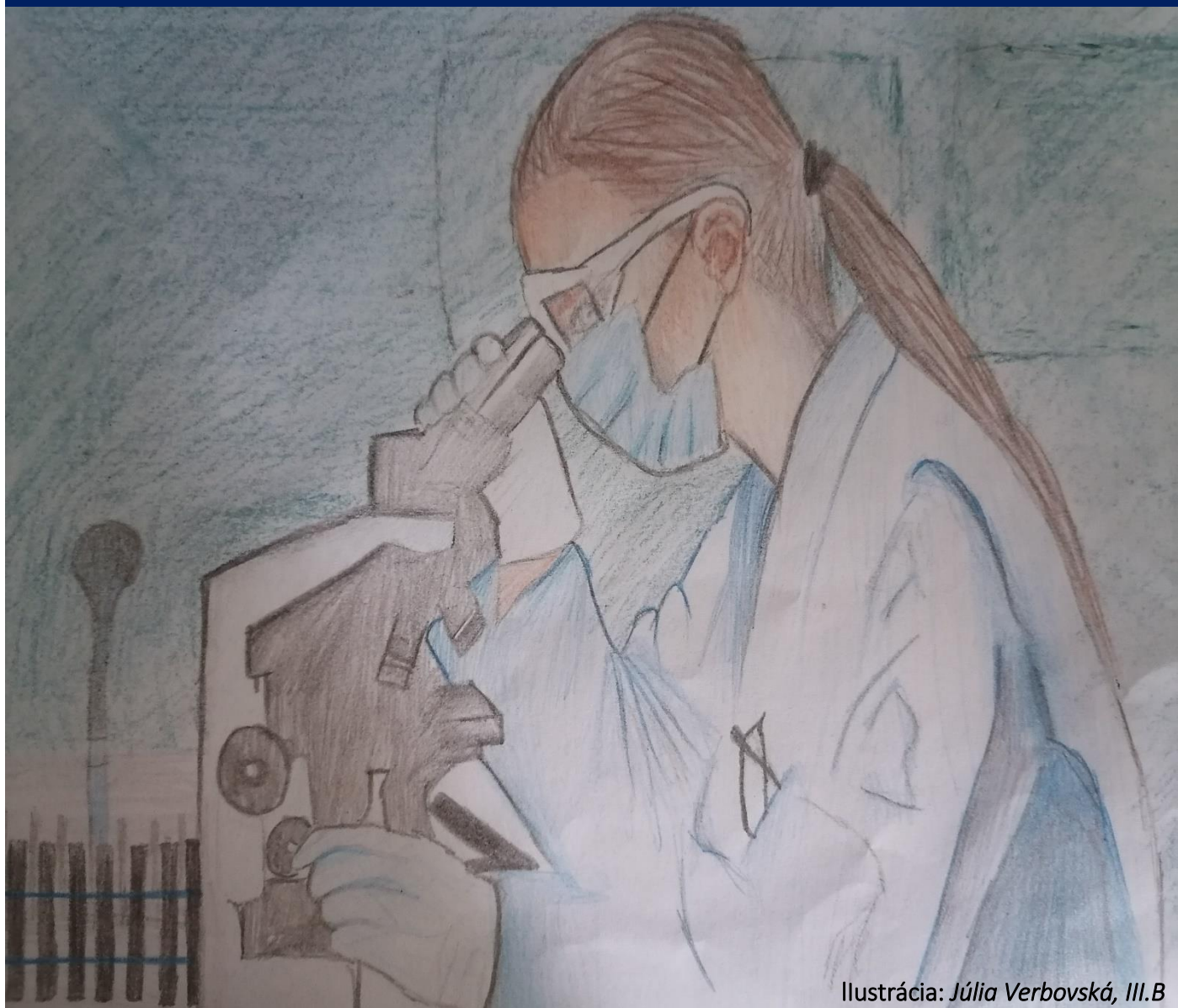
Ilustrácia: Michaela Ildžová, IV.C

Ilustrácia: archív SZŠ Prešov

Ako vyzerá práca súdneho lekára a v čom je úplne iná, ako si niekedy verejnosť myslí

Rozhovor s patologiczkou MUDr. Oľgou Giraškovou
o tom, ako vyzerá práca patológa, ale aj o tom, ako
vníma dnešných mladých ľudí, ktorých
patológiu vyučuje

Ilustrácia: *Júlia Verbovská, III.B*

Čo Vás inšpirovalo k štúdiu medicíny?

Ako dieťa som nikdy nebývala chorá, ale doteraz si pamätám, ako som raz asi ako desaťročná, sedela v čakárni a s údivom sledovala „ľudí v bielych plášťoch“. Mala som pocit, že majú vždy naponáhlo, že sú zanietení pre svoju prácu a tie čisté biele plášte im akoby dodávali na vznešenosti 😊 Veľmi som ich obdivovala, ich múdrosť, rozvážnosť, to ako dokážu spraviť „zázraky“, veď prinavracajú zdravie, ba dokonca zachraňujú životy. Zatúžila som aj ja stať sa takou „hrdinkou“. A presne tam, v jednej nemocničnej čakárni, skrslo vo mne rozhodnutie stať sa lekárkou.

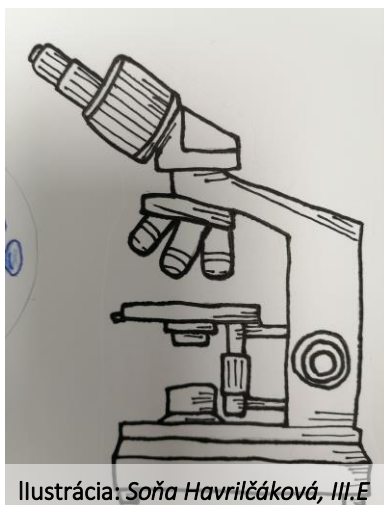
Ako u Vás začalo rozhodnutie venovať sa po ukončení štúdia medicíny práve odboru patológie?

Prvotný impulz prišiel počas štúdia na vysokej škole, kedy bolo potrebné vybrať si tému diplomovej práce, bolo to, myslím, vo štvrtom ročníku s predmetom súdne lekárstvo som zatiaľ nemala tú česť, ten bol až v piatom ročníku. No a práve vtedy, keď som si čítala témy zo súdneho lekárstva, spomenula som si, ako som ešte ako „náštročná“ potajme študovala otcove spisy, ktoré si ako vyšetrovateľ nosil domov. Venoval sa násilnej trestnej činnosti a v spisoch boli aj kompletne znalecké posudky (tzn. pitevné nálezy, mechanizmus vzniku poranení, príčina smrti a fotodokumentácia). So záujmom a bez predsudkov som ich študovala, až kým ma jedného dňa neprichytil, a tým sa pre mňa skončilo zaujímavé čítanie :D Dá sa povedať, že v mojom smerovaní zohrala úlohu aj gene-

tika.

Môžete objasniť tým, ktorí nemajú úplnú predstavu o práci patológa, v čom okrem lekárskej pitvy spočíva práca súdneho lekára?

Okrem už všeobecne známych výkonov pitiev, počas ktorých vyšetrujeme telo po smrti, teda zisťujeme chorobné a úrazové zmeny na tele a orgánoch, ich rozsah a vzájomné súvislosti, zisťujeme príčinu smrti a snažíme sa vyskladať posledné okamihy života pred smrťou nebohých, neraz aj v súčinnosti s orgánmi činnými v trestnom konaní. Ale samotnou pitvou, kedy hodnotíme nálezy na tele a orgánoch makroskopicky, to nekončí. Pri pitve sa odoberajú výkrojky z tkanív, ktoré sa vložia do fixačného roztoku a ich ďalším spracovaním môžeme študovať jednotlivé tkanivá pod mikroskopom, čo je nesmierne dôležité hlavne pri úmrtiach z chorobných príčin. Až po takomto mikroskopickom vyšetrení sa častokrát dajú určiť jednotlivé diagnózy a následne stanoviť definitívna príčinu smrti. S nadhľadom si dovoľím našu prácu porovnať k práci detektívov :D

Ilustrácia: Soňa Havrilčáková, III.E

Ako si spomínate na svoje začiatky na patológii?

Mala som veľký rešpekt, ale to je myslím úplne prirodzené nie len v tomto odbore. Postupne som sa naučila pitevnú techniku, rozlíšiť úrazové zmeny od chorobných zmien, posúdiť zmeny vzniknuté na tele počas života a po smrti...skrátka uvažovať ako súdny lekár. Samozrejme, k nášmu odboru patrí aj popis tkanív, pri ktorom musíme rozlíšiť nezmenené, intaktné tkanivo od patologicky zmeneného tkaniva a následne ho popísať (histopatológia).

Ako dlho trvá proces od ukončenia štúdia medicíny po „vytvorenie“ erudovaného patológa?

Erudovaným súdnym lekárom môžeme nazvať lekára, ktorý má ukončenú špecializáciu (atestáciu) v tomto odbore. Táto špecializačná príprava trvá päť rokov a viac, končí skúškou a odovzdaním atestačnej práce na tému zo súdneho lekárstva. Počas špecializačnej prípravy musí lekár splniť, absolvovať, určené podmienky: vykonať stanovený počet pitiev násilných a nenásilných úmrtí, vyhodnotiť daný počet histopatologických preparátov, vykonať stanovený počet prehliadok mimo zdravotníckeho zariadenia a cirkulovať na akreditovanom pracovisku, kde pracuje pod dohľadom starších kolegov, docenta či profesora, ktorí ho budú aj skúšať.

Čo považujete dnes s odstupom času v práci patológa za najťažšie?

Najťažšie? Pitva každého jedného tela musí byť zodpovedne a dôsledne vykonaná, keďže je to

„Práve vtedy, keď som si čítala témy zo súdneho lekárstva, spomenula som si, ako som ešte ako „náštročná“ potajme študovala otcove spisy, ktoré si ako vyšetrovateľ nosil domov.“

neopakovateľný výkon a po pitve už nebudeme mať telo a orgány k dispozícii ako celok. Niekedy je ťažké bezprostredne po pitve stanoviť presnú príčinu smrti a až následnými vyšetreniami, občas aj rozsiahlejšími ako zvyčajne, dokážeme určiť príčinu smrti.

Vieme, že o patológii sú v zdravotníckej verejnosti niekedy skreslené predstavy. Ktoré z bežných mýtov by ste mohli vyvrátiť?

Často si ľudia myslia, vzhľadom ku charakteru našej práce, že musíme byť „tvrdáši“, necitlivé povahy a introverti. Opak je pravdou, prevažná väčšina súdnych lekárov a patológov, ktorých poznám, sú veľmi veselí a zábavní, komunikatívni extroverti. Priznám, že tzv. čierny humor je nám blízky, určite sme poznačení naším povoláním. Ďalším častým mýtom je, že každý raz po smrti skončí na pitevnom stole, čo tiež nie je samozrejme pravda. Úmrtia z chorobných príčin a hlavne vyšší vek nie sú indikáciou na výkon pitvy.

Ako reagujú ľudia, ak pri zoznamovaní sa s Vami zistia, že ste patologička?

K našej práci patrí aj komunikácia s pozostalými a prehliadková činnosť mŕtvych tiel aj mimo zdravotníckeho zariadenia, čiže napr. v domácnostiach, rôznych sociálnych zariadeniach a podobne. Častokrát, aj vzhľadom k vyššie spomínaným mýtom, majú ľudia predstavu, že súdny lekár = starší muž hyperstenického habitu v bielom plášti s čiernym kufříkom... No a potom prídem ja. :D Ľudia reagujú väčšinou prekvapivo, majú otázky ohľadom mojej práce. Ak sa s niekým zoz-

namujem v súkromnom živote, tak po momente prekvapenia nasleduje konštatovanie že skôr by ma tipovali na prácu pediatra 😊

Vidíte rozdiely oproti filmovým spracovaniam ukážky práce patológa oproti tomu, aká je skutočná realita Vášho lekárskeho odboru?

Priznám sa, že seriály s touto tematikou aktuálne vôbec nesledujem, skôr ešte v mladosti som si rada pozrela Dr. Housa. Ale je všeobecne známy fakt, že filmy či seriály z medicínskeho prostredia majú od reality dosť ďaleko, a to vraj majú aj svojich odborných poradcov.

Kto sa podľa Vás nehodí na prácu patológa?

Ak máte na mysli duševné, respektíve osobnostné vlastnosti, tak mi nenapadajú nijaké konkrétne „nedostatky“, ktoré by boli priamo „kontraindikované“ na prácu súdneho lekára. Tak ako v každom inom medicínskom odbore sa na prácu súdneho lekára nehodí človek prvotne nezodpovedný, bez zmyslu pre detaily, neochotný sledovať nové trendy v odbore a bez ochoty vzdelávať sa celý život.

Kedy Vy ako patologička prežívate v profesii emočne najťažšie chvíle?

Samozrejme, zažívam aj takéto chvíle, nebudem zo seba robiť hrdinku. Vždy hovorím, že v prvom rade som človek, žena a až potom som súdny lekár. Samozrejme pri práci musím byť odosobnená, ale pri tragédiách, kedy nezmyselne vyhasínajú životy ľudí, obzvlášť tých mladých a nehovoriac o deťoch..., vtedy mi je veľmi smutno, keď si predstavím

ich posledné okamihy života, čo prežívali, akú stratu znamená ich smrť pre blízkych, priznám aj slzy... Pri komunikácii s pozostalými to býva tiež veľmi náročné, žiadne slová útechy im nepomôžu, ale častokrát potrebujú počuť, že smrti ich milovanej osoby sa nedalo zabrániť a posledné rozhodnutia vo vzťahu k nebohému, ktoré spravili, boli správne.

Áký by podľa Vás mal byť ten, kto uvažuje v svojej profesii o tom, že by z neho mohol byť patológ?

Tak ako každý lekár, mal by byť všímavý, hlavne sa musí neustále zdokonaľovať vo svojom odbore, sledovať nové trendy, nové možnosti vyšetrení post mortem. Veľmi dôležitá je schopnosť logicky uvažovať, v našom odbore obzvlášť, kde je potrebné spájať si skutočnosti a fakty zo života nebohému s pitevnými nálezmi a histopatologickými a toxikologickými vyšetreniami.

Vieme, že zdravotnícke povolanie je o tímovej spolupráci. Kedy si patológ musí volať na pomoc iného kolegu vo svojom odbore?

Pri každej pitve je nález hodnotený minimálne dvomi lekármi, t. j. samotným lekárom, ktorý vykonal pitvu a ešte iným súdnym lekárom. Tak ako som spomenula vyššie, pitva je jedinečný a neopakovateľný výkon a aby sa pitvou objasnila patogenéza ochorenia, respektíve mechanizmus poranenia a stanovila príčina smrti, musí byť posmrtné vyšetrenie tela technicky správne vykonané.

Ako by ste opísali rozdiel medzi vami patológmi a súdnymi lekármi?

„Pitva je jedinečný a neopakovateľný výkon a aby sa pitvou objasnila patogenéza ochorenia, respektíve mechanizmus poranenia a stanovila príčina smrti, musí byť posmrtné vyšetrenie tela technicky správne vykonané.“

„Povzbudila by som prípadných záujemcov o zameranie sa na tento veľmi zaujímavý, interdisciplinárny odbor zaoberajúci sa právnymi a medicínskymi problematikami.“

Ilustrácia: *Michaela Ildžová, IV.C*

Moje poďakovanie všetkým lekárom, ktorí svoje povolanie berú ako svoje poslanie.

Veriť v seba,
nič viac netreba.
S úsmevom na perách,
stáť pri pacientoch posteliach.
Slzy vstrebať späť,
nech len pri nich tam ten bôľ niet.
Aj to bolestivé ľuďom povedať,
chce veľkú odvahu v sebe mať.
Nie je to vôbec ľahké,
plniť takéto povolanie ťažké.
Hoc je to iba povolanie,
no pre vás je ako poslanie.
Byť takýto hrdina,
pre mňa to je len vidina.
Za záchranu ľudí vám ja ďakujem.
Verím, že raz vám to rovnakým spôsobom opätujem.
Bojujete statočne,
aj keď je to náročné.
Ďakujem patrí vám,
raz vám aj ja úsmev na pery dám.
Ďakujeme!
S láskou v srdci vás navždy mať budeme.
Nikdy na vaše skutky nezabudneme.

▪ Diana Kígyósiová, IV.B

Tento rozdiel učím svojich študentov na hodinách patológie. Patológ, ktorý pitve, vykonáva patologicko-anatomické pitvy osôb, ktoré zomreli v zdravotníckom zariadení z chorobných príčin. Účelom tohto typu pitiev je zistenie základného ochorenia, poprípade overenie diagnózy a správnosti liečebného postupu. V súčasnosti je však situácia taká, že patologicko-anatomické pitvy vykonávajú už prevažne súdni lekári, patológovia sa v súčasnosti zameriavajú na bioptické vyšetrenia, čiže vyšetrenia orgánov, tkanív a buniek získaných odberom z tela človeka počas operácie alebo počas iného medicínskeho výkonu. Jej cieľom je stanoviť diagnózu a určiť rozsah ochorenia. Súdni lekári vykonávajú súdnolekárske pitvy za účelom zistenia príčiny smrti a objasnenia mechanizmu smrti u osôb, ktoré zomreli mimo zdravotníckeho zariadenia, poprípade ak k úmrtiu došlo aj v zdravotníckom zariadení v prípadoch náhlych úmrtí, alebo násilných úmrtí. Do kategórie násilných úmrtí patria aj úmrtia, kedy je dôvodné podozrenie, že k úmrtiu osoby došlo trestným činom. V takomto prípade sa orgánmi činnými v trestnom konaní nariadi súdna pitva, ktorú vykonajú dvaja znalci – súdni lekári – a vypracujú znalecký posudok. Rovnako ako klinickí patológovia, aj súdni lekári (znalci) sa môžu venovať aj vyšetreniam živých osôb ale samozrejme z forenzného hľadiska (pre právne účely).

Okrem Vášho lekárskeho pôsobenia na patológii vyučujete pa-

tológiu aj na našej SZŠ. Čo Vás podnietilo k rozhodnutiu pôsobiť aj ako pedagóg na SZŠ?

Výučba na SZŠ je úplne iný svet než moja profesia, no napriek tomu, keď prišla možnosť pôsobiť ako pedagóg, tak som nad touto možnosťou dlho neuvažovala a prijala ju. Vždy som mala rada ľudí, som extrovert a uvedomujem si, že práca s mladými ľuďmi nie je len o odbornom výklade, ale aj o ľudskosti a pedagóg je pre svojich študentov vzorom. Verím, že v mojom prípade pozitívnym. 😊 Častokrát svojim študentom pripomínam, že práca učiteľa je nesmierne náročná, aby si vážili svojich pedagógov. Je vyčerpávajúce vysvetľovať učivo tak, aby ho študenti pochopili, častokrát improvizovať, hľadať vhodné príklady. Mám tú možnosť dokonale posúdiť náročnosť učiteľského povolania.

Čo by ste poradili Vy ako lekárka – patologička, ktorá je viazaná celoživotným vzdelávaním tým, ktorí sa sťažujú na množstvo učenia?

Sťažovanie sa na množstvo učenia patrí k študentskému životu. 😊 Myslím, že ani ja som nebola iná. :D Stredoškólači až počas ďalšieho štúdia na vysokej škole budú schopní spätne vyhodnotiť ich súčasné stredoškolské nároky a myslím, že sa len pousmejú pri spomienke na to, ako sa teraz sťažujú. 😊

Ako vnímate dnešných mladých ľudí pripravujúcich sa na zdravotnícke povolanie?

Vďaka niekoľkoročnému pôsobeniu ako učiteľ na SZŠ mám z mladých ľudí, teda ak môžem hodno-

tiť svojich študentov, veľmi dobrý pocit. Mnohí sú veľmi šikovní, snaživí, prejavujú záujem o zdravotnícke problematiky, dokonca sa zúčastňujú aj mnohých zdravotníckych súťaží. U mnohých som vyslovila aj predpoklad pokračovať v štúdiu na medicíne, naozaj som doteraz mala a aj mám, prevažne veľmi šikovných študentov. 😊

Čo by ste odkázali tým, ktorí počas štúdia na SZŠ uvažujú o ďalšom štúdiu medicíny?

Fandím im, nikoho neodrádzam, ale musia sa pripraviť na drsné roky. 😊 Medicína je krásna, pre mňa neexistuje zaujímavejšia veda. 😊 Je všeobecne známe, že je náročná na kvantitu informácií, ale zas je aj veľmi logická. To vlastne prízvukujem svojim študentom už teraz, aby sa „nebiffovali“ učivo, ale aby sa snažili učiť logicky. Samozrejme anatómia, histológia a embryológia na VŠ bola prevažne o memorovaní, ale vždy je treba spájať si učivo do súvislostí a samozrejme aj obrazová predstavivosť.

Čo by ste poradili tým ktorí uvažujú priamo o práci súdneho lekára?

Konkrétnu radu asi nemám, ale povzbudila by som prípadných záujemcov o zameranie sa na tento veľmi zaujímavý, interdisciplinárny odbor zaoberajúci sa právnymi a medicínskymi problematikami.

Na záver – čo by ste odkázali žiakom našej SZŠ?

Vybrali si krásne, ale aj náročné povolanie. Veľmi si želim, aby svoje budúce zamestnanie nebrali ako prácu, ale ako poslanie. Ľudskosť a odbornosť sú v tejto

„Vždy som mala rada ľudí, som extrovert a uvedomujem si, že práca s mladými ľuďmi nie je len o odbornom výklade, ale aj o ľudskosti a pedagóg je pre svojich študentov vzorom.“

Ilustrácia: Júlia Verbovská, III.B

profesii nevyhnutné. Musia si už teraz, aj počas študentskej praxe na rôznych oddeleniach uvedomiť, že sú a budú v kontakte s ľuďmi, teda s pacientmi, o ktorých budú vedieť tie najintímnejšie detaily ich života (zdravotný stav, abúzy, všetky druhy anamnéz). Pacienti sa môžu častokrát cítiť nepríjemne a zraniteľ-

ne. Preto je veľmi dôležité, aby ku každému pacientovi pristupovali ľudsky, trpezlivo a s láskou, aby mu dali pocítiť, že sú tu pre neho. Jedine takto bude mať ich práca zmysel a verím, že pri takomto spôsobe ich bude práca, respektíve ich poslanie, naplňať.

Ďakujeme za rozhovor!

**„K našej práci patrí
aj komunikácia
s pozostalými a pre-
hliadková činnosť
mŕtvych tiel aj
mimo zdravotníckeho
zariadenia.“**

Moja túžba poznávať ešte viac...

Ilustrácia: Anna Pavlíková, III.B

Ahojte, chcela by som vám všetkým priblížiť to, na čo som netrpezlivo čakala už pár rokov. Bol to deň, kedy som mohla využiť príležitosť súkromne sa porozprávať s lekárskymi špecialistami na patológii a ísť sa pozrieť na toto oddelenie.

Čo som sa dozvedela pri mojich rozhovoroch o patológii

Fascinujú ma nové veci, napr. chodiť na nemocničné oddelenia, na ktorých som ešte nebola a byť pri činnostiach, ku ktorým sa len tak všetci nedostanú. Využila som preto možnosť návštevy na patológii. Bola to tiež zaujímavá možnosť rozhovoru s MUDr. Giraškovou, ktorá ako patologička vyučuje aj predmet patológiu v našej škole.

Čo mi to dalo

Naučila som sa pozeráť na život inak. V živote majú niektorí ľudia zle nastavené priority. U niekoho sú to možno peniaze, práca alebo nejaké hmotné veci, no u mňa je prvoradé zdravie a rodina. Keď som mala možnosť dozvedieť sa o patológii viac, uvedomila som

„Naučila som sa pozeráť na život inak.“

tológii viac, uvedomila som si, samozrejme, aj iné veci okrem vyššie spomenutých, napríklad, aký je ľudský život krehký. Stačí zlomok sekundy a všetko je inak. Veľa som sa pri rozhovore s patologičkou naučila aj z odborných tém, napr. ako presne sa vykonáva pitva, čo všetko pri nej lekári skúmajú, alebo aké všelijaké situácie v živote môžu viesť k náhlejšmu smrti, kde potom patológ

robí pitvu. Bola to zaujímavá a cenná skúsenosť do života. Veľká vďaka patrí pánovi doktorovi (patológovi) MUDr. Martinovi Kováčovi a jeho kolegom, kolegyniam a MUDr. Olge Giraškovej za ústretový, odborný a veľmi poučný výklad, ktorý mi zmenili v určitom smere náhľad na život. Aj preto vám chcem odkázať – vážte si svoj život.

▪ Kristína Králiková, II.B

„Bola som nadšená z toho, že ten deň prišiel. Možno si kladiete otázku: Prečo?“

Ilustrácia: Katarína Nábožná, I.D

Ako vnímam teraz v druhom ročníku môjho štúdia na našej SZŠ lekársky odbor patológiu

Práca patológa môže byť rozhodne v niektorých chvíľach naozaj zaujímavá. Na tom sa snáď zhodne väčšina ľudí, no rozhodne je aj určite neskutočne náročná. Veď sa stačí zamyslieť nad tým, čo si môžu takíto ľudia v niektorých prípadoch vnútorne prežívať. Už len prostá myšlienka, že by na mieste mŕtvoly mohol skončiť ich blízky, alebo nakoniec aj oni sami. No nielen to, aj taká práca a pomoc pri diagnostikovaní chorôb vyžaduje mnoho síl, ktoré môžu mnohokrát nie jednému človeku úplne zmeniť život. Niekedy táto práca ani netrvá dlho, práve naopak. Pri rôznych operáciách môže čas hrať dôležitú rolu. Vtedy sa rozoberá naprí-

Ďakujem MUDr. Kováčovi
a MUDr. Giraškovéj
za to, že ma naučili
o patológii aj niečo viac,
ďakujem za čas
a rozhovory, ktoré ste
mi venovali ♥.

Kristína Králiková, II.B

klad také tkanivo odobraté z tela pacienta, ktoré analyzuje práve patológia a zisťuje, o aký problém ide. To celé spôsobuje pravdepodobne aj nejaký tlak, napriek ktorému ale dokážu títo ľudia zachovať profesionalitu a presnosť pri konečnom úsudku. Už len to samo o sebe, ak si odmyslíme iné veci, by sa dalo považovať za obdivuhodné. Tento odbor tiež rozhodne zachraňuje mnoho životov, podobne ako ktorýkoľvek iný v lekárstve. Nie veľa ľudí ale o tejto skutočnosti vie, práve naopak. Nájdu sa aj takí, ktorí ho považujú za nepotrebný. Všetko to je ale spôsobené len nedostatkom informácií a myšlienok, že patológia skúma len ľudí, ktorí tu už nie sú. Je to aj vďaka tomu, že pre mnohých je táto téma úplne tabu a ani len sa nechcú dozvedieť viac. Preto mnohokrát sú patológovia a patológia ako celok pomerne недоceňení.

▪ **Michaela Stanecká, II.B**

ČARO

JESENE

OČAMI ČLENOV
FOTOKRÚŽKU

Foto: Mgr. Zuzana Repaská

Jesenná príroda je nádherná.
Ďakujeme všetkým, ktorí jej krásu ukazujú aj cez fotografiu.

Foto: Kristína Králiková, II.B

Foto: Kristína Králiková, II.B

Foto: *Alexandra Gajdošová, II.C*

Foto: *Lenka Valenčíková, II.D*

Foto: *Kristína Králiková, II.B*

Foto: *Kristína Králiková, II.B*

Foto: Lenka Valenčíková, II.D

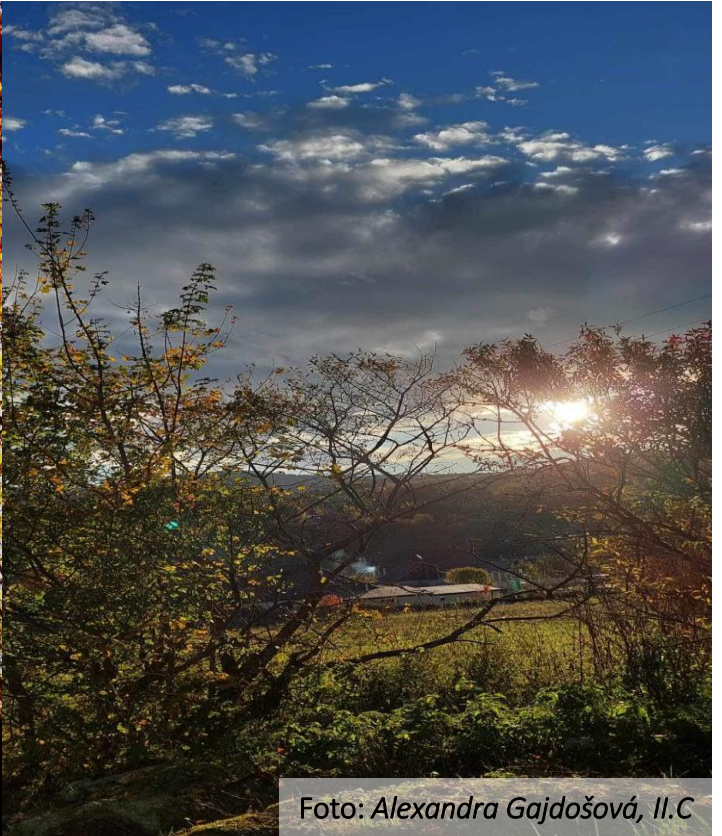

Foto: Alexandra Gajdošová, II.C

Foto: Rút Malicherová, II.B

Ako tento rok putovali mikulášske balíčky k onkologickým a geriatrickým pacientom FNsP v Prešove

Žiaci našej školy aj tento rok v predvianočnom čase darovali vyše 170 mikulášskych balíčkov pre hospitalizovaných onkologických a geriatrických pacientov FNsP v Prešove. Ďakujeme všetkým, ktorí pacientom balíčok darovali.

Ďakujeme všetkým žiakom – dobrovoľníkom, ktorí vo svojom voľnom čase rozniesli balíčky hospitalizovaným pacientom.

Foto: Mgr. Martina Šomská, SZŠ Prešov

PF 2024!

VITA

časopis SZŠ Prešov

Školský rok
2021/2022

druhé číslo

SVEDECTVO
Zrazil ma autobus

TÉMA
Záchranár
povolanie alebo poslanie

STALO SA
Zdravotník v akcii
Výber zo školských akcií
Stredoškolská odborná
činnosť
Fašiangy 2022
Sloboda voľby

REFLEXIE
Zamyslenia nad zdravím
Rozhovory s pacientom
Samota dnešného človeka
Odkazy zdravotníkom
a pacientom
Krása rodiny

Ilustrácia:
Miriam Vargová
III.C

VITA

časopis SZŠ Prešov

Školský rok
2021/2022

prvé číslo

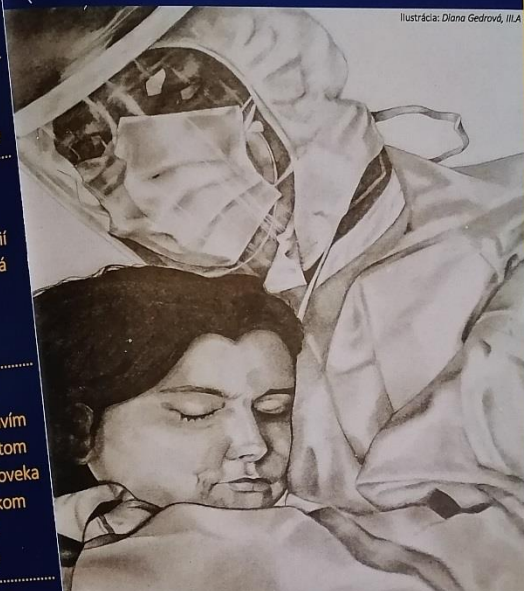
COVID-19
Stále medzi nami

STALO SA
Zdravotník v akcii

TÉMA
Moje zdravotnícke
povolanie

REFLEXIE
Zdravotní klauzi
Bolest a úzkosť v našom ži
vot
Život s hendikepovaným
bratom
Príbeh Jána Hodoňa

ROZHOVORY
Z Prešova do Singapuru

Ilustrácia: Diana Gedrová, III.A

Poznáte vzácneho a inšpiratívneho človeka, s ktorým by sme mohli urobiť zaujímavý rozhovor?
Ak áno, dajte o tom vedieť koordinátorom časopisu VITA.

Radi píšete a myslíte si, že Vaša tvorba by mohla k niečomu hodnotnému inšpirovať iných ľudí?
Ak áno, ozvite sa koordinátorom časopisu VITA.

VITA

časopis SZŠ Prešov

Školský rok
2022/2023

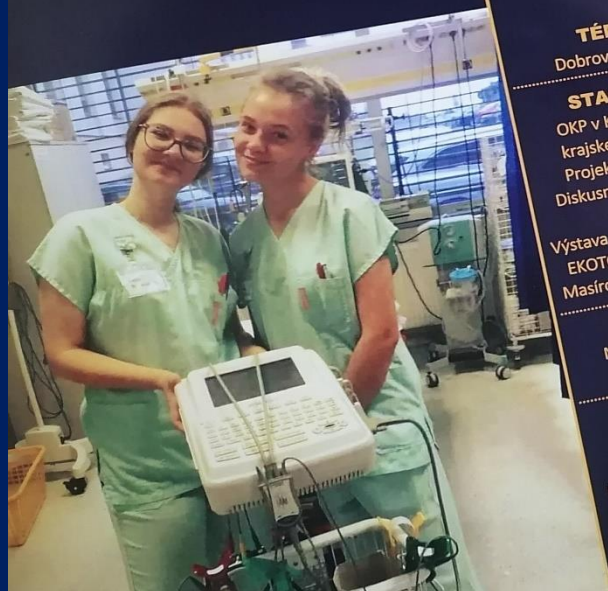
prvé číslo

TÉMA
Dobrovoľníctvo

STALO SA
OKP v Karlovarskej
krajskej nemocnici
Projekt ERASMUS
Diskusné fóra k Ne
revolúci
Výstava „Prázdna st
EKOTOPFILM v Pr
Masírovali sme ho

REFLEXIE
Mikulášske b
Naša O

ROZHOVORY
s vedúcou
Oddelen
hematológ
s prof
bábko
s prof
zdravo

VITA

časopis SZŠ Prešov

Školský
2022/2023

druhé číslo

TÉMA
Adolesce

STALO SA
Odborné pre
Spomienky z
Virtuálnej le
chrannej služby
Regionálne ko
v poskytova
pomoc
Literárna e
Deň narc

REFLEXIE
Rozprávka pre c
choré d
Diana Gedrová s
svoje ilustrácie
dia na SZ
Ako fotografuje

ROZHOVORY
s leteckým zá

